

qui iocunditate exteriorum bonorum rapitur. Hec in libro de spiritu et anima. Qualiter autem huiusmodi sensus interiores reformantur et reparantur de hominis impedimentis. De hoc sciendum quod primum impedimentum scilicet corruptionem nature tollit Christus qui suam sapientiam et gratiam infundit cordibus et per eam exterminat concupiscentiam malam et consequenter intellectum hominis et affectum purificat et cordis palatum sanat. De hoc beatus Bernardus super cantica sic ait. Sapientia assidue vincit malitiam. id est concupiscentiam in mentibus ad quas intraverit. Sapor enim mali quem illa inuenerit saporem meliorem exterminans. Intrat enim sapientia dum sensus carnis infirmat. Intellectum cordis purificat. palatum sanat et reparat. sanato iam palato iam sapit bonum. sapit et ipsa sapientia qua in bonis est nihil melius. Hec Bernardus. Contra impedimentum secundum. id est nostram negligentiam necesse est ut sensus exteriores sopiantur et a sua vagatione restringantur. quia tunc sensus exteriores excitantur et exercitantur. Unde dicit beatus Gregorius. Si exterius euagatione sensus claudis interior sensus aperitur. Cuius rationem reddit hugo de sancto victo. in libro de archa noe ita dicens. Venientes quas cure carnales exagitant non apprehendunt sapientiam sapientiam. sed qui minoris actu ille inuenit eam. quia dum animus ab exterioribus abstrahitur et ad semetipsum colligitur et robustior ad eternam contemplanda subleuatur et cum a delectatione carnali abstrahitur et ad seipsum colligitur necesse est ut statim inde aliquid gaudij spiritualis preguustare incipiat. ne si mens omnino a delectatione remanserit aliena. quasi in se sit arida et sine humore ad germen sapientie non possit peruenire. Fir ergo diuina gratia aspiratur mens sic abstracta et a terrenis desiderijs exuta statim quasi insolita leticia perfundatur. et amplius amarum cogit

noscit esse quod deseruit. quo magis dulce sentit quod inuenit. Hec hugo. Ex quibus colligere possumus quod quanto magis sensus exteriores a carnalibus desiderijs retraxerimus. tanto validius sensus interiores et spirituales ad gustandum diuina et celestia conualescunt.

Filius.

Desidero etiam scire quod modis species siue qualitates contemplationis varietur.

Ca. XI Pater et

Scire debes quod tribus modis contemplationis variatur qualitas. Primo enim modo contemplatio agit mentis dilatatione. Secundo mentis subleuatione. Tercio modo mentis alienatione. Mentis autem dilatatio est quando spiritu sanctus cor hominis ingreditur. et per suam gratiam omnes affectiones carnales. siue seculares de ipsa mente eliminantur. et cor magno ardore amoris dei inflammatur ac etiam dilatatur. modus tamen humane industrie non supergreditur. Mentis vero subleuatio est quando intelligentie viuacitas diuinitus irradiata humane industrie meta transcendit. nec tamen in mentis alienationem transit. ita ut et supra sit quod videat et tamen ab assuetis penitus non recedat. Mentis autem alienatio est quando presentium memoria menti excidit et in peregrinum quendam humane industrie status diuine transfiguratione transit. **U** Prima species contemplationis agit mentis dilatatione. Exclusis namque vitijs de cubiculo cordis et decenter virtutibus adornato subintrat dilectio dei. Qui vero deum diligit. et mandata eius seruat videlicet peccatis resistendo et honeste viuendo. illius mentem libenter

deus visitare dignat. ac in illa mansio-
nez desiderat facere. Telle dicitur q̄ ait
Si quis diligit me sermonē meū ser-
uabit. Et pater meus diliget eū et ad eū
veniemus et mansionem apud eū facie-
mus. Cuius dō cor op̄s deus p̄ suam
p̄ntiam sic visitat. illius mentem diu-
nus amor inflammat et exclusis oīb;
cupiditatibus feruens caritas dei oīa
interiora anime occupat. et p̄ suam di-
lectionē dilatat. Talis vero p̄ amorem
dei sic dilatarus videt deū qd̄ p̄tingit
cum deus qui spiritus est visitans ani-
mam principaliter adesse sentit et in-
telligit. Unde dicit beatus ber. Oculis
meis intelligentia mea. Videre ergo
deum dicimur. cū eius p̄ntiam in aīa
p̄ intellectū utrūq; percipimus et senti-
mus. Cum ergo sentis grām cognosce
dei p̄ntiam. nam put̄ dicit beatus greg.
Qui mente integra deū desiderat. p̄fe-
cto iam habet quem amat. Neq; enim
quisq; posset deum diligere si eū que-
re diligit non haberet. Ite greg. Anima
vero p̄ grām sibi infusam sentiens ad
esse p̄ntiam sui creatoris. suū intuitus
et totum affectum dirigit in ipsum su-
per oīa amando. In quo aut̄ talis lati-
tudo caritatis est fortiter currit viam
mandatorum dei. Un̄ dicit ps̄. Quā man-
datoꝝ tuozum cucurri cū dilatasti cor
meū. Ad hanc latitudinē cordis habē-
dam hortat̄ dñs per ps̄ dicens. Dila-
ta os tuū et implebo illud ac si dicat.
Extende et dilata per desiderium sanctū
ostium cordis viz et ego implebo illud
multiplici dono spūs mei. Aīa dō de-
uota que sic a dño visitat habens et p̄ti-
nens illum in seipm̄ intruet p̄templa-
tionem amplectat p̄ dilectionem de-
osculat per deuotionē. De hoc richard.
de sancto victore in. iij. libro contem-
plationum sic ait. Deus auditur vide-
licet ab anima per reuelationem videf

per p̄templationem deosculat per de-
uotionem astringit per dulcedinis sue
infusionem. Audif p̄ reuelationem do-
nec voce eius paulatim inualescere to-
ta p̄strepentiū tumultuatio solaq; illi-
us vox audiat donec oīs illa randē tur-
bulantiū turba dispeat. solusq; cū
sola remaneat et solū sola p̄ p̄templati-
onem aspiciat et p̄ p̄templationē vide-
at donec ad solite visionis aspectū pul-
critudinis admirationē paulatim aīa
incalescat. ac randē aliquā tota incan-
descat. donec ad verā puritatē internā
q; pulcritudinem tota reformet̄ et ille
interne habitationis thalamus vndi-
q; virtutibus adornetur. Tandem ali-
quando adornato thalamo et intro ex-
istente dilecto fiducia iam inualescen-
te desiderioq; perurgente. cū se vlteri-
us cohibere non valet. subito in oscula
ruit et impressis labijs intime deuotio-
nis oscula figat. p̄ deuotionē sepe et mul-
tiformiter deosculat. dum interim cubi-
culum sternit. donec intimus anime
finis ad summā pacem et tranquillita-
tem p̄ponat. Donec randē dilecto in-
ter vbera collocato ad ineffabilem quā-
dam diuine dulcedinis infusionem in-
illius desiderium liquecat. et spūs ille
qui domino adhaeret vnus spūs fiat. pu-
to q; experta tanta dulcedine cum in-
tima suauitate de cetero iam nō possit
aīa illa pulsanti dilecto aliquas mo-
lestias innectere. vel illa expectatione
fatigare p̄sertim cum sibiq; omnis
mora nimis longa sit et expectatio vice-
tur onerosa. Deinceps vt arbitror ad
habitationis sue introitum libēter ob-
seruabit vt ad dilecti sui susceptionē
semper parata sit. Sed quis iam pa-
rata sit. tunc temporis huiusmodi ad-
uentem suscipere nescit si et eque pa-
rata sit et expedita vocanti occurrere.
Puto enim non esse eiusdem facul-

Liber III. Dist. III. Ca. XI.

tatis suscipere venientem et sequi voca-
rem. Aliud est cum ipso introire. atque a-
liud est exire ibi anima ad seipsum rever-
tere et cum dilecto suo usque ad intima cor-
dis sui penetralia ingredi. hic extra
semetipsum et ad sublimia preplan-
da sublevari. Quid namque est eius in-
troire nisi se totam in seipsum collige-
re. quid vero est eius exire. nisi seipsum
extra semetipsum totam effundere. Ni-
hil itaque aliud est animam cum dilecto suo
in cubiculum introire et sola cum solo mo-
dari dulcedineque profui. nisi exteriorum
omnium obliuisci et in eius dilectione sum-
me et intime delectari. se solam cum dile-
cto videt. quam exteriorum omnium oblita ex-
propria consideratione in dilecti sui dilectione
desiderium suum purget et ex his que in in-
timis suis considerat animam suam in eius
amore affectum inflammat et tam ex ma-
lorum quam bonorum suorum consideratione in grati-
arum actionem assurgit. hinc per impensa-
gram et hinc per indulgentiam intime devo-
tionis victimas exolvit. usque in intimum
dilectus perducit. et in optimo collo-
cat quam ex intimo affectu et super omnia dili-
git. Cogita quid sit quod in vita tua ar-
dentius dilexisti. anxius cupisti. quod
te iocundius afficiebat. ceterisque omnibus
profundius delectabat. Considera ergo
si eandem affectionis delectationisque ab-
undantiam sentias. quam in summi dile-
ctionis desiderium inardescis quam in eius
dilectione requiescis. Cui dubium sit quod
intimum illum affectionis tue finem nec-
dum teneat. si intime dilectionis acule-
us animam tuam in divinis affectibus
minus penetrat. tepidius exagitat quam
in alienis affectibus aliquando penetrare vel
exagitare solebat. Sed si tantam persus-
vel forsitan validiore dilectionis vel de-
lectationis violentiam in intimis tuis
circa divina profunderis quam alio vndeque exp-
tus fueris vide ad huc si forte aliquid

aliud sit in quo delectari vel consolari
possis. Certe quod diu possumus ex aliena
qualicumque consolatione vel iocundi-
tatem percipere. nondum audeo dicere eum
intimum ardentissimi amoris finem te-
nere. **Sarage. festina. traxeris adhuc**
ad interiora tua et secretiora cordis tui
penetralia quecumque eiusmodi omnia es
Certe si alienam aliquam consolationem que-
ris vel recipis. deum tuum quibus forsasse
summe nondum alio tamen tam singulariter
diligis. Nondum ergo in intimum perdu-
cis. nondum in optimo collocas. Si er-
go non satagis introducere eum ad inti-
ma tua. quomodo credam te posse sequi eum ad
sublimia sua. Certum ergo signum tibi
fit quecumque es anima quod dilectum tuum
minus diligis. vel ab illo minus dili-
geris. si ad theoreticos illos excessus non
dum vocari vel vocante sequi nondum me-
rueris. **hec rich. X** Secundus modus
sive species contemplationis agit men-
tis subleuatione. mens enim presentia sui crea-
toris visitata. et ex eius amore dilata-
ta. propter ferventem caritatem dei quam
in se sentit ultra non valens se pertinere
interiori ac spiritali intuitu sursum se li-
berat. desiderans illum videre a quo tam
dulciter visitat ac consolatur. cum vero mens
sive anima sic sursum elevata per ferven-
tium amoris christo inhaerit. incipit
inter brachia eius aliquo modo conso-
pisci. ut non solum delectabiliter sed et
tenaciter deo inhaereat. et quasi vi abstra-
bat ab omnium visibilibus sensu et me-
moriam. sic tamen ut non plene suimet obli-
ta. nec tamen vere proprius sit sui. Juxta illud
canti. Ego dormio et cor meum vigilat.
Est enim talis iste somnus illorum qui inci-
piunt dormire. et tamen non vident si-
bi ea que circa se sunt aliquo modo senti-
re et intelligere. sed pro sopore non ad-
vertunt. Sic amor dei cum intelligen-
tia conditus inebriat mentem et ab exte-

rioribus abstractam suavitute deo con-
glutinat et coniungit. et quanto amor vel me-
tior et intelligentia lucidior. tanto va-
lidius mentem in serapit quousque tandem
omnem que sub deo sunt abijcit. ut in solo
diuine contemplationis radio libere figu-
tur. licet breuiter velut in quodam cho-
rusco lumine celitus emicantis. Quia
corpus quod corruptis aggrauat animam et
deprimat. terrena inhabitatio sensum
multa cogitantem. Sensus enim hominis per se
paucus est et vix tenuiter cogitare suble-
uatus aut a statu superni luminis tanto
plura simul intuetur. quanto supra se sub-
limius eleuatur. Sed corruptio terreni
corporis et vere huius vite occupationes
deprimunt animas et renouant ad seipsas ut
gemens cogat clamare cum apostolo. Infe-
lix ego homo quis me liberabit de corpore
mortis huius. Quanto enim plus mens
peruersa est ad ista inferiora et humana co-
gitanda et tractanda. tanto plus a superio-
ribus et celestibus per deuotionis intima
elongatur. et quanto feruentius ab inferiori-
bus memoria affectu et intellectu ad su-
periora sustollitur. tanto perfectior est de-
uotio et purior contemplatio. quia simul perfec-
te non potest utriusque esse intenta. que ab
inuenit sicut lux a tenebris sunt diuisa
nam qui deo inhaeret in lumine versatur.
Qui vero inhaeret mundo in tenebris est.
Et notandum putat beatus gregorius. v. mo-
tal. quod mens cum in contemplatione suspen-
ditur cum carnis angustias superans per spe-
culationis verum deliberate aliquid intus
me securitatis rimas. stare diu supra
semetipsum non potest quia et si hanc spiritus ad-
summa euehit. caro tamen ipsa adhuc cor-
ruptionis sue pondere deorsum premit.
vnde in libro iob dicitur. Et cum spiritus me
presente transiret quasi inuisibilia cognos-
scimus et tamen hoc non solide sed raptim
videmus. neque enim in suauitate contem-
plationis intus diu mens figitur. quia

ad semetipsum ipsa immensitate lumi-
nis reuerberata reuocatur. Cumque interna
dulcedinem gustat amore estuar ite super
semetipsum miratur sed ad infirmitatis
sue tenebras fracta relabitur et magna
virtute perficiens videtur. quia videre non
potest hoc quod ardentem diligit. nec tamen arde-
ter diligere nisi aliquantulum videret.
Non ergo stat sed transit spiritus quia super
nam lucem nobis contemplatio inhiabit
bus aperit et morum infirmitatibus abscon-
dit. De hoc iterum beatus gregorius super eze-
chielem sic ait. Sepe animus ita in di-
uina contemplatione suspenditur ut iam se
percipere de eterna illa libertate quam oculi
non vidit nec auris audiuit aliquid
per quandam ymaginem letetur. sed cum morta-
litate pondere reuerberatus ad yma-
gelabatur quasi quibusdam pene vinculis li-
gatus tenetur. humana quippe mens cum
superiora atque celestia utriusque in emigma-
te aspiciat. iam de claustro habitationis
corporee per subleuata cogitationem erit
atque illum humiliter adorat. cuius et
videre substantiam non valet iam ta-
men eius potentiam per illuminatio-
nem spiritus rimatur. hoc gregorius.
Ubi sciendum quod sancta anima cum ad superio-
ra subleuatur. puula ibi facta mora statim
ad inferiora relabitur. et postmodum
ex memoria illorum que vidit suauiter
pascitur. De hoc beatus bernardus. Anima
quae prius in scola humilitatis sub ma-
gistro filio dei ad semetipsum intrare
et se cognoscere didicit et de scola hu-
militatis duce spiritu peruenit ad cellaria
caritatis. deinde suffultra floribus et fructibus
pata malis. id est virtutibus et bonis moribus
bus ad regium cubiculum digna ad-
mittitur. cuius amore languit ibi motus
dicum quasi hora media silentio factus
cto in celo. inter desideratos amplexus
suauius quiescens ipsa quidem cor-
mit. sed cor eius vigilat. quousque iterum

veritatis archana rimatur. quoz post
modū memoria statim reditura pasca
tur. **Felix** em̄ ista hora. sed pua moza.
ibi videt ineffabilia. carpit invisibilia
hec ber. **Uñ** etiā deuotiviri quibz mēte
a p̄templarōe eleuari. de incircūscrip
to luīe furtim aliquid ⁊ tenuiter artin
gunt. tñ statim ad seipos reuerfi. ab ea
luce quā viderunt ad suas tenebras su
spirando redeunt. **Qd̄** beatus greg. tā
git. exponens illud **Genes.** Jacob in
via angelū inuenit. ⁊ ecce vix luctabaſ
cum eo. sic dr. **I**s qui certat in luctaie
aliquñ se superiozem. aliquñ eū cuz quo
p̄tendit inuenit inferiozē. **Est** em̄ p̄tē
platiua vita magnamimitaris p̄tentio
cū se p̄templatoz ad celestia erigit. cuz
in rebz spūalibus aīm tendit. cū trans
gredi m̄tis omne qd̄ corruptibile vide
tur. cū sese angustet vt dilates aliquñ qz
vincat. ⁊ quidē reluctantes tenebras
sue cecitatis exupat. vt de incircūscrip
to luīe quiddā furtim ⁊ tenuiter vide
at. sed tñ ad seipsam p̄tinus reuerbera
ra reuertit ab ea luce a qua respirando
transit ad sue cecitatis tenebras suspi
rando redit. **Quasi** ergo vincit angel?
quñ intellectu intimo apprehendit d̄s.
qz intelligendo ⁊ sentiendo de incircū
scrip̄to luīe aliquid degustat. **Quasi**
etiam deuotiviri homo. quñ subtracta in
tima luce nolens remittensqz ad assue
tas tenebras redit. **Si** igit ad partes
alio p̄tentes p̄prios. i. ad scōs in celo re
dire cupimus. teneamus in via ange
lū vt suauitate intima apprehendamus
deū. **Tenentes** vero angelum vno clau
dicamus pede. ⁊ fit nervi refractio. p̄
qd̄ intelligit carnaliū desiderioz res
pressio siue extinctio. **Omni** p̄tēs em̄
deus cū iam per desiderū ⁊ intellectu
p̄gnoscat oēm in nobis voluptatē car
nis restringit. ⁊ qui prius q̄si duobus
pedibz innitentes ⁊ deū videbamur q̄

tere ⁊ seculum tenere. post agnitōnem
suauitatis dei vn̄ in nobis pes sanus
manet. atqz alius claudicat. qz necesse
est vt debilitato in nobis amore seculi
solus p̄ualeſcat amor dei. vno claudis
camus pede. qz dñ̄ crescit in nobis for
titudō amoris intimi. infirmas p̄ocul
dubio carnis fortitudō. qz oīs qui clau
dicat vno pede soli innitit quem sanus
h̄z. qz cui terrenū desiderū iam arefa
ctum fuerit in solo pede amoris dei to
tavitute se sustinet ⁊ in ipso stat. qz pe
tem amoris seculi quē ponere in terre
na p̄sueuerat. iam a terra suspensū por
tat. **hec grego.** **A** **Et** sciendum q̄
etiā diuerſe sunt deuotionum sp̄s qui
bus sacra scriptura nota diuerſa impo
nit. vt sunt. iubilus. ebrietas spūs. li
quefactio ⁊ spūalis iocunditas. **Jubi**
lus vero quid sit oñdit beatus greg. **xx**
xiiij. moral. sic dicens. **Jubilus** d̄z qñ
ineffabile gaudiū mente p̄cipitur. qd̄
nec abscondi potest. nec sermonibz a
periri. ⁊ tñ quibusdam moribz p̄ditur
quibz nullis p̄prietatibz exprimat̄ur.
Unde dauid p̄p̄ta intruens electoꝝ
animas tantum gaudiū mente p̄cipere
quantum non valet sermone apire ait
Beatus populus qui scit iubilationem
Non enim ait qui loquit̄. sed qui scit
iubilationem. quia sciri quidem iubi
latio mente potest. sed dictu exprimi
non potest. **Sentit** per illaz quippe qd̄
vltra sensum est. ⁊ cum vix adhuc cō
templandum sufficiat conscientia sci
entis quñ ad hoc exprimendum nō suffi
ciceret ⁊ lingua dicentis. **hec gregori.**
Iste aut̄ iubilus nasci solet ex sc̄tā me
ditatione. deuota oratione. ac cordis
iocunditate. que de p̄scientie procedit
puritate. **De** hoc beatus bern̄. sic dicit
Rennuat consolari anima mea nisi in
deo vito. **Hec** enim consolatio est sua
uissimus radius quo anima per cincin

num capitis eleuat cū meditatione ex
ardescence ⁊ oratione inualefcente Ex
tali em̄ meditatiōe orōe ⁊ p̄templatiōe
nascit̄ in corde iubilus quidā melliflu
us ⁊ cordis risus. quem nemo scit nisi
qui sentit. nemo sentit nisi qui exptus
est. qui cito trāsit. **Felix** hora s̄ breuis
est mora **Narrant** ex p̄ri que dico qui
hęc magis ex p̄ria didicerunt q̄ in
corde. q̄ feruor orōis cū admisceat ar
dori meditationis erūpit ille p̄templa
tionis radius de media caritate q̄ si spe
cies electri hoc est de medio ignis su
spirioꝝ. s̄. p̄scie iubilantis. hęc bernar.
Ubi norandū q̄ sancti viri p̄m dicitur
cassiani. felicitatis sue gaudia tam in
p̄nti accipiūt q̄ in futuro **In** p̄nti qui
dem p̄ iubilū iocūditatis interne. **In**
futuro d̄o p̄ plenitudinē beatitudinis
sempiternę. hęc cassia. **Hūc** iubilū sua
uissimū beatus ber. desiderabat hēre cū
diceret **D** si ueniat sup̄ cor meū facies
illa que uidet̄ in iubilo. quid dulcius
quid suauius. quid uē iocūdius in me
epulare domine iesu xp̄e ⁊ post epulas
reclina sup̄ aīam serui tui. si p̄mis nō
grauor. si grauor non lassor. iuguz em̄
tuū suauē est ⁊ onus tuū leue. hęc bern̄.
B ebrietas aut̄ spūs d̄ici p̄t queli
bet amoris ⁊ magni gaudij deuotio. ex
qua q̄ si ex uim̄ fortitudie feruor spūs
intantuz crescit q̄ se intra se cohibere
non ualeat. **Uñ** apli sancti spūs feruor
re estuantes musto pleni dicebāt **De**
hoc in libro iob d̄r. **Venter** meus q̄ si
mustum absq̄ spiraculo qd̄ languen
las nouas distūpit nouas d̄r non uere
tes. q̄ ueteribz cordibz non infundit̄
talis deuotio. sed nouis. s̄. in nouitate
uirt̄ ambulātibz uel nouas d̄r q̄ talis
feruor spūs nouis. i. nonduz exercita
tis mentibz nup̄ infusis minus ualeat
se cohibere. quin erumpat in inuisita
tos gestus uoces uel singultus sicut uir

num in uase ebullit. quod in ueteratum
quiescit **Nec** etiam mirum si ex mag
na spiritus hylaritate quam spiritus
sanctus cordi infundit. aliquando erū
pit in aliqua apra hilaritatis indicia.
uel si q̄nq̄ singultibz ⁊ fletibz apertis
impare non ualeat ⁊ h̄mōi interne de
uotionis motus abscondere cū uidea
mus aliquos sepe ex stulta leuitate a ri
su ⁊ insolentibz cachinnis nō posse co
hibere se etiā ubi pudor hūanus impat
disciplinā. **Et** aliquñ ex humana tristitia
aborra fletui nō possit homo q̄ uis
libenter faceret imperare **Cū** em̄ scrip
tum sit. **Deus** ignis p̄sumens est ⁊ de
us caritas **Ergo** quid mirum si feruor
diuine caritatis cordi infusus rotum
hominem commouet. si ut p̄dictuz est
leuitas aut tristitia tantam uim in ho
mine operari potest. nam cor diuini a
moris gaudio uel diuine feruorionis de
siderio inflammatur in se dilatatur ⁊ ex
tendit ⁊ q̄ si inter angustias pectoris
se capere nō sufficiens p̄pter ardoris
uolentiaz extra se erumpit ⁊ amoris
magnitudinem quem in se p̄tinet p̄ ex
teriora indicia euaporat. **Liquefactio**
d̄o anime aliud non uidet̄ esse nisi que
dam emollitio a sua duricia per quam
flexibilis reddit̄ ⁊ uoluntaria ad amā
dum deum ⁊ liquefscens ad diuine uir
tutis recipiendā impressionem. ut si
cut liquor liquorū ita spūs dei spiritui
hominis influens misceat̄. ut unus si
at spūs anima cū deo **De** hoc sup̄ cassi.
Orosius sic dicit. **Animam** uiri d̄r lique
facta. dū in dulcedine celestis gl̄e celis
tus fuerit resoluta ⁊ suo d̄no dilecto af
fixa ⁊ inseparabiliter anera. hęc orosius.
Unde scdm̄ dictum origenis. **Diui**
ne contemplationis felicissimus effe
ctus est liquefactio. liquefcit em̄ mens
dum deuotione mollescit. ut sponsus
in ea suauiter cubet et nihil duri ei

obfistat. Liquefcit dum deuotione cal-
 lefcit. vt dilectus in ea calores diuini
 amoris inueniat & quasi quidam pra-
 ctus fpūalis fiat. qui maximā delecta-
 tionem generat. Liquefcit dū deuotō
 ne fupreffuit. vt deus folus folū domi-
 niū & plenum in ea obtineat. tunc oīs
 motus. omnis vifus. oīs imper? eius
 feliciter in eternitatē terminat. hec ori-
 ge. **U**n beatus bern. fup cantica expo-
 nens illud. **A**īa mea liquefacta est. fic
 ait. **D**ulcis pfabulario dei in aīa.
 cum aīa que sine lingua & labiorū for-
 matū fupreptu. & sine aure pceptū in fili-
 tio. folus qui loquit & cui loquitur audi-
 unt & alienus excludit. quoz virtute
 & auditu corda liquefcunt. liquefcendo
 deficiunt ab eo qd fuerunt. & deficien-
 do perficiunt in eo in quē fluunt. **H**ec
 bern. **E** fpūalis aut iocunditas
 dici potest gaudium qdlibet in fpūfcō
 qd a fpūfanto infundit gaudet aīus
 in deo p pceptis bñficijs vel pmissis.
Notandum qd fpūalis leticia duplici-
 ter accipit. generaliter & fpecialiter.
Generaliter. qñ est generalis motus
 gaudij in fpūfanto ex intuitu benefi-
 ciorū dei & future glorie ac bonitatis di-
 uine. **S**pecialiter qñ est quedā mētis
 hilaritas & confidentia bona ad deum &
 de bono pfcie testimonio reddens ho-
 minem beniuolū & deuotū. & ad omnia q
 agenda & fufferenda p deo & omnia q
 dei funt diligenda & pmouenda. **I**do
 bis dicit apls. **G**audete in dño femp
 itez dico gaudete. primo generaliter.
 fcoo fpecialiter. **D** **H**is ergo de
 curfis videndū est de tercio mō ptem-
 plationis. **T**ercius modus fūe fpe-
 cularionis agit mentis alienatōe
 mentis aut alienatō ex triplici caufa
 bz pceffum. **A**liqñ em pze magnitudi-
 ne deuotionis. nōnunq pze magnitu-
 dine admirationis. inter dū etiam pze

magnitudine exultationis. **D**ostres
 modos rich. de fco victo. in. v. li. de cō-
 templatōe declarat ita dicens **E**
Tribo de caufis in mentis alienatōem
 abducimur. nā mō pze magnitudie de-
 uotionis. mō pze magnitudie admi-
 rationis. mō pze magnitudie exultati-
 onis vt femetipfam mens oīno non ca-
 pīat. fe d fupra femetipfam eleuata in
 alienatōem tranfeat. **M**agnitudie de-
 uotionis mens hūana fupra femetip-
 fam eleuat qñ toto celestis defiderij ig-
 ne succendit. vt amoris intimi flāma
 vltra humanū modū excrefcet que aī-
 mam humanā ad cere filitudinem liq-
 factā a pūfano ftatu penitus refoluat.
 & infar fumi extenuata in fupua ele-
 uet & ad fuma emittat. **M**agnitudi-
 ne admirationis aīa humana fupra fe-
 metipfam ducit qñ diuino luce irradi-
 ata & in fuma pulcritudis admiratō-
 ne fufpenfa tā veloxi fupore pcuti-
 tur. vt a fua ftatu funditus excuriat. &
 in modū fulguris chozu fcātis quantū
 pfundius p defpectū fui immē fe pul-
 critudis refpectu in yma deūct. tanto
 fublimi. tanto celerius p fummoy de-
 fideriū reuerberatā & fupra femetipfam
 rapta in fublimia eleuat. **M**agnitudi-
 ne iocunditatis & exultatōis mēs hoīs
 a feīpa alienat qñ in intia illa interne
 fuauitatis abūdātia potata imo plene
 inebriata qd fit qd ve fuerit penitus ob-
 liuifcit & i alienatōis exceffū tripudij
 fui mimietate traducit. & infup fupra
 mundanū quendā affectū fub quodaz
 mire felicitatis ftatu rapri trāfformat.
Quādiu igit hmoi exceffus in nobis
 metipf nō fentimus qd aliō de nobis
 fentire dēm us nifi q? min? diligim nifi
 q? minus diligimus **S**i ei qdqs esple-
 ne pfcēq diligeres foz: e dilectōnis tue
 mimietas efua foz: defiderij anxietas i e-
 iufmōi rapiet exceff? qles tibi expte d

scripsimus iam sane si diuina dilectio
one plene dignus extiriffes. si rāta di
gnatione te ydoneuz exhiberes. forte
tanta luminis sui claritate intelligētie
tue oculos irradiaret. rāta intime dul
cedinis sue suauitate cordis tui deside
riū inebriaret. que temetipm super tes
metipm raperet. ⁊ p mentis excessum
in superna eleuaret. **H**os aut anagogi
cos excessionis modos mystice quidez
descriptos in canticis cāticorū inueni
mus. **D**e primo quidē recte illd intel
ligit quo dicit. **Q**ue est ista q̄ ascendit p
desertū sicut virgula fumi ex arō. mir.
⁊ thubē. ⁊ vni. pul. pig. **D**e secūdo que
est ista que p̄gredit q̄i auroza p̄surgēs
De tercio. que est ista que ascendit de
deserto delictis afluēs inmixta sup dile
ctū suum. **H**ec richar. **N**ūc de vno
modo ipsius excessus mētis dicendus
est in spāli. **E**t primus excessus mētis
vt dicit richar. in eodem libro. v. fit ex de
siderij anxietate ⁊ magnitudine deu
tionis fumus qui semp̄ surgit de igne
Quis aut neget amorē spūalem ignē
eē. **R**ecte itaq̄ illa mētis in supna ele
uatio. q̄ ex seruoze dilectionis orif̄ fu
mo mi fallat p̄paf. **Q**uid aut̄ intelli
mus p̄ h̄mōi fumū nisi deuote mentis
desideriū. **Q**uasi q̄ aīa in supna eleuat̄
⁊ ascēdit q̄n dilectioe seruēte ⁊ in hoc
ipm v̄gēte suū desiderium per semet
ipsum rapit. **E**st aut̄ virgula vt oēs no
uimus ⁊ gracilis ⁊ recta. vt q̄ v̄gule si
militudinē in se trahat ascētio tua. sit
anxiū sit vnicū desiderij tuū ⁊ surgēs
ex intentione recta. **S**i aut̄ p̄mirram
carnis p̄ritionē. p̄ thus dō cordis de
uotionē. p̄m̄uersum dō pigmentarij
puluerē virtutū oīm intelligimus cō
summationis artē. de quo h̄c omnia
in eandem sententiam p̄currunt. que
omnia p̄ se facile intelligunt̄ nam hoc
satis constat. qz quisquis caritate ple

nus est cetera virtutū insignia non ha
bere non potest. **S**i em̄ apostolo credi
tur. consummatio virtutis est caritas
Illud sane notādum q̄ anima sancta
tunc veraciter quasi fumus ⁊ per deser
tum ascendit. quando suum affectum
in celestis spon̄i desiderij accendit.
Maior aut̄ sed quantum ad meritum
inesse videt̄ mentis eleuatio illa. que
fouente quidē gratia surgit ex intēsi
one ⁊ intētionē p̄pria q̄ illa que sur
git ex sola reuelatione vel aliqua inspi
ratione diuina. vt erga digna inuenia
tur anima. oportet primo quasi p̄ deser
tum ascendere. **V**eruntamē vt eadez
ip̄a velut virgula fumi fiat q̄uis p̄ de
sertum fieri incipiat oportet vt supra
ipm desertum assurgat. alioquin mētis
ip̄a in mentis excessum non rapit nisi
supra semetip̄sam eleuet̄. nisi semetip̄
sam in ymo deserat ⁊ seipsam deserent
do desertum faciat. que deserta in mo
rem fumi magis magisq̄ in sublimia
transcendat. **S**olet tū h̄mōi mētis ex
cessus fieri mō ex sola desiderij feruen
tis estuatione q̄ ex adiuncta sibi diu
na reuelatiōe. sic em̄ spūalis ille ignis
⁊ incorporeus diuine dilectiois candez
vim nō obrineat in spūalibz. quā ille
ignis corporeus in rebz corp̄alibz h̄e
cōsuevit. **S**atis nouimus q̄ ignis iste
corporeus in vase q̄nis modico liquo
re perfuso operari soleat. primum qui
dem incipit liquorem ipsum ab ymis
euertere. postea vero in hanc prem̄ nūc
in illam nunc sursum nunc deorsum iā
ctare. ⁊ paulatim quidem ad superio
ra attollere. totūq̄ vas ex modico quo
uis vsq̄ ad summū replere. tandē aut̄
supra illum attollere. ⁊ cum violen
tiam quadam interiora euacuarē ⁊ fo
ras effundere fortiterq̄ eijcere. **S**ic
sane animus humanus diuino igne
succēsus vt seipso in seipso p̄tra seipm̄

feruens et fremens estuans sibi ipsi irascens seipsum despiciens sibi quae vellemus indignans semetipsum vehementer pculcans sumis ibyans. et cum est motus estu diuini vultus per inferiora contemptus ab infimis repellitur et per superiora desiderium ad superiora trahitur. sic sepe per impetu spiritus impellente desiderio extra semet ipsos et supra semetipsum erectus sui quae penitus intus oblitus et in extasi subleuatus torus in superiora rapitur. In hunc modum celestis desiderii ardor cum vehementer exestuat animam humanam diuino amore feruida super semetipsam leuat. hinc rich. Qui igitur diuino amore sic accenditur. et supra semetipsam ad illa superiora rapiunt. hi pculdubio ab omnibus vitiis et maculis moribus se exeunt. seculum cum mundi cupiditatibus premunt. et spe ad inuisibilia se extendunt. De talibus beatus gregorius super cantica exponens illa verba superius promissis. Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi. sic ait. In deserto itaque aut est in hoc mundo ecclesia siue queque anima sancta vivit. dum a regno exul inter bestias demones degit. hinc et si omnino a sponso non deserit. tamen quod diu in carne est nodum ad certam eius visionem admittit. dum ab eo pericula et temptaciones peregrinat. et quod adhuc cum eo non regnat deseri sibi ab eo videtur. Ob hoc semper laborat ut ascendat ut que valde diligit magis ac magis sentiat et quod perfecte eum in deserto non deservit ab ipso eius desiderio se reficiat. ut sic in via roborata quaeque ad hoc quod diu conuenit cupit perveniat. Sunt enim nonnulli qui dum omnia visibilia fastidiunt. mentem in celestia erigunt. et quod in infimis nihil quod eis dulcescat percipiunt. torus cor ad superna convertunt. Hi ab omnibus malis moribus se exeunt censum mundi cum cupiditatibus premunt. spe ad in-

visibilia tendunt. et quo ampliori desiderio illis iterum. eo magis ac magis molestie corruptorum ferunt quaeque habent hi nimis per desertum descendunt quod dum in hoc mundo inter temptaciones vivunt quo amplius dum hic morantur deseri metuunt eo fortius ista deserunt. et ad ea gradiuntur in quibus cum fuerit nihil amplius quod eos amoveat iam timebunt. Bene autem sicut virgula fumi ascendere videtur non autem quarumlibet rebus fumus esse iste dicitur sed ex aromatibus mirre et thuris et universi pulveris pigmentarii esse se declarat. Virra quippe mortuorum corpora condunt. ne putrescant. Thura vero accenduntur ut redoleant. Per mirra ergo carnis mortificatio designatur per thuris odor mundicia intelligitur. Sancta igitur anima carnem suam a putredine vitiis mortificat. dum omnes voluptates mundi per continentiam abnegat ut per iudicium a corruptione eterna libera permaneat. Cum vero ad celestia maiori se desiderio accendit. et cum a cordis cubiculo omnes cogitaciones superfluas abicit. quasi thuribulum cor suum coram deo facit in quo cum dilectione et virtutes congregat quasi carbones in thuribulo coaptat quibus seipsum mens in conspectu dei igne caritatis accendat. Dumque ferventes et mundas orationes ad deum emittit quasi fumum aromatatum ex thuribulo educit ut coram dilecto redoleat suaviter et proximis ad eius amorem per bona exemplaritate non desinat. hinc gregorius. De mentis etiam alienatione et fructu quem tales assequuntur qui homini gratia potius rich. de sancto. vic. sic ait. Quae contemplationis dulcedinem supra nosmetipsos rapimur. quoddam quasi suavitatis vinum fumentes inebriamur et humanum quodammodo sensum excedentes in divinum quendam affectum a nobismetipsis alienamur. nihil in hac vita hac dulcedine

Liber .III.

socondius sentitur. nihil sic animū ab amore mundi elongat. nihil ira mentem contra temptatōes roborat quez talis gustus iebriauerit ad omne op⁹ et ad omnē laborē bilarescit laborat nec lacessit. festinat nec deficit. tolet nec sentit. lacerat et nescit. irridet nec aduertit. hęc rich. Et hęc de mentis alienatōe que surgit ex deuotōis magnitudine. **S**ecundo videndum ē in spēali de mentis excessu que euenire solet ex admiratōis magnitudine. De hoc rich. idem in .v. li. de p̄tēplatiōe sic ait. Quis nesciat inde admiratōis fieri cū aliquid cernimus p̄ter speciem et supra estimatōis. Aouitas ira q̄ rei et visionis vix credibilis adducere solet admiratōis mentis q̄n aliquid incēpit videri qd vix possit credi. hic mentis excessus bene describit i eo qd dicitur. Que est ista que p̄gredif quasi aurora p̄surgens. Aurora siquidē paulatim eleuatur eleuando dilatat. dilatādo clarificat. Sed mīzo modo dū tandem in diem definit p̄p̄mōtōis sue incrementa ad defectuz venit. vt in accipiat vt maior sit tādē q̄ etiā accipit vt omnino non sit. Sic itaq̄ hūana intelligentia diuino lumine irradiata. dum intelligibiliū p̄templatiōe suspendif dū in eoz admiratōe distēditur. quanto semper ad alcioza et mirabilioza ducif. tanto amplius tanto copiosius dilatatur et vñ i simis remotioz i de i semetip̄a purioz et ad sublima subtilioz inuenitur. Sed. in eiusmodi subleuatione dū mens hūana semper ad altioza crescit dum diu crescendo tandem aliq̄n hūane metas transcendit. Fit demū vt a semetip̄a sic penitus deficiat. et insuper mundanū quendā affectū trāssormata tota supra semetipsam eat. Et sic matutina lux crescedo definit nō quidem esse lux sed esse lux

Dist. III. Ca. XI.

matutina vt ipsa aurora iā non fit aurora. ita humana intelligentia ex dilatatiōis sue magnitudine q̄nq̄ accipit vt ipsa iam nō sit ipsa nō quidem vt non sit intelligentia sed vt iam nō sit humana. **D**ūmodo mirabiliter mutatiōe q̄ incōp̄rehensibili efficiet plusq̄ humana dū gloriā dñi speculando in eandē ymaginē trāssormatur a claritate in claritatem tāq̄ a dñi spū. Et notādū qd si vas aque. solis radio supponas ipsam mox aquam videbis lūmīnis splēdorē ex se in superiora trāssūtere et claritatē quidez absq̄ calore tñ in summa leuare. Et quid est aqua nisi cogitatō humana que semper ad inferiora labitur nisi sub discretōis magne moderamine cobiteat. Aqua i va se collecta cogitatio meditatōi intentata et p̄ intentōis defixa. Aque collectio cordis meditatio. Eiusmodi aque solis radius se infundit. q̄n diuina reuelatio meditatōi occurrit. Sed cuz aq̄ radiū in se sup̄ni luminis accipit fulgorem quoq̄ luminis et ipsa ad superiora emittit et mirū i modū illic vterq̄ radiū luminis ex se leuat. quo ipsa per se nullo modo ascendere valet. Et cū tanta sit differentia aque et luminis radiū ei tñ quē de se luminis emittit. nō nihil sue similitudis imprimat. ita vt tremula tremulū. queta quetum. purioz puriozē. diffusioz diffusiozē efficiat. Juxta hanc sane similitudinē tñ i accessibilis illius et eterne luminis in humanū cor reuelatio irradiat humanam intelligentiaz supra semetipsam ymmo supra omnē humanū modum leuat et illuc intelligentie radius diuine luminis infusione admiratōisq̄ reuerberatione de ymis ad summa reflit. vbi nulla ingenij perspicacitas. nulla artis industria. aut humana ratiocinatio ascēdere sufficit. et quo me

lius mentem hominis diuine claritatis splendore profundius penetrat. eo alcius stuporis sui magnitudine excussa et per rasm subleuata in diuinorum archanoꝝ sublimitatibus sublimius resultat. illud autem omnino constare dicitur. quod quanto plenius atque perfectius ad intimam animus pacez et tranquillitate proponere se preua luerit. tanto firmitus tantoque tenacius in hac subleuatione summe luci per contemplationez adhaerebit. Et proculdubio quanto purior ad integritatez quanto diffusior ad caritatem. tanto perspicacior tanto capacior inuenit ad supernudano riu et supercelestium contemplationez. hęc rich. **I**sta vero rāz excellens contemplatio que in extasim et in excessuz metis pducit requirit cor mundū et bñ purgatū. Quod affirmat bea. ber. ita dicens **P**recipua et maxima contemplatio est amicitio maiestatis. hęc requirit cor purgatū a uicij liberatū atque exornatū a peccatis. ut se facile possit ad supna leuare ut infidum per aliquas maculas stupore et extasi suspensum teneat admiratē hęc ber. **Q**ui etiā sic a semetipso alienatur ea que interim in spiritu cernit uerbis exprimere non ualet. **D**e hoc bea. gre. sic dicit. **T**unc dei maxime maiestatem miramur cum in contemplatione eius obstupescēdo obmutescimus plus inuolare cupientes que uerbis exprimere ualeam. non inuenientes uerba idonea ad rāz sublimia exprimēda hęc gre. **H**ic etiam excessus mentis siue alienatio figuratur per reginā Saba. que uidens sapiam salomonis non habebat ultra spiritum. Quod exponens rich. de sancto uict. de aīa deuota ac contemplatiua in uolno libro contemplationū sic ait **R**egina austri a finibus terre uenit audire sapiam salomonis. **Q**ue est ista regina nisi quelibet aīa sancta sensibus et appetitibus carnis cogitatoribus et affectōibus mentis forti

ter presidēs et summi regis uerique prorsus Salomonis dilectione feruens. unde desiderio ardēs huiusmodi regina summe sapie reges. propositis enigmatibus et frequentibus interrogatōibus impetit. quā quelibet aīa deuota de diuino adiutorio presumēs inuestigāderet raris studio uelēmetē inuēnit audit quod querit. quā et illa que ex propria industria non sufficit habere sepe inter orōnū suspiria ex diuina reuelatione agnoscit uideam. adhuc quod dicitur hac regina dicitur **U**idēs at regina saba oēs sapias Salomonis et domū quā edificauerit etc. non habebat ultra spiritum. prius querit et audit. postea uidet et intelligit. tandem autē obstupescit et deficit **I**nterrogat quod discat. contemplatur quod miretur. stupet ut mente excedat mentēque excedat. **P**rimū est meditatōis. **S**ecundū est contemplationis. **T**ercium est extasis **E**cce quibus gradibus subleuat animus humanus. **M**editatione perfecto surgitur in contemplationem. contemplatione in admirationez. **A**dmiratōne in metis alienationem. **M**anifestū est ergo quod ex magnitudine admiratōis incidat homo in excessuz mentis. **Q**uid ei aliud illi fuit spiritū non habere nisi mente excedere uel uñ ei hoc accidit nisi ex multa admiratione. **Q**uomodo queso regina sine spiritu fuit nisi quia spiritus eius a semetipso alienatus fuit. **E**t illud hoc loco in memoriā uenit. quod iohannes dicit. **E**go inquit iohannes fui in spiritu **E**cce iohannes in spiritu se esse restatur et regina austri spiritum non habere asseritur. **U**bi notandum quod hoc est spiritus in spiritu esse semetipsum intra semetipsum totū colligere et ea que circa carnē seu etiam in carne geruntur interim penitus ignorare. spiritum autē sine spiritu esse in semetipsum extra semetipsum et supra

semetipsum totum effundere et que sub ipso vel in ipso sunt omnino inter se ignorare et illud diuinitatis archanum totum intrare. nonne in spiritu spiritus esse tunc recte asserit. quoniam exteriorum omnium obliuiscitur pariter et ignarus eorum omnium que in corde corporaliter aguntur et in illis solis interest per memoriam vel intellectum que in spiritu vel circa spiritum accitantur. Cur non recte dicatur spiritum semetipsum non habere quoniam incipit a semetipso deficere et a suo esse in supernum quendam transire plerumque humanum statum transire. et mirabili transfiguratione spiritus ille ab humano videatur in diuinum deficere ita quod ipse iam non sit ipse eo dumtaxat tempore quo domino incipit alius inherere. Qui enim ad heret dominus spiritus est cum eo et psallere potest qui huiusmodi est. Defecit in salutem tuam anima mea. In spiritu itaque est quod summum mentis ascendit et quasi a suo spiritu deficit qui summum mentis transcedit. hinc richardus. Tercio videndum est de mentis excessu qui euenire solet ex magnitudine exultationis. De quo idem richardus. in eodem. v. libro sic ait. Restat tercio loco ostendere quomodo ex iocunditatis et exultationis magnitudine mens humana soleat in extrasum cadere et semetipsum excedere. hic sane excessionis modus videtur mihi satis puenienter expressus in illis verbis. Que est ista que ascendit de deserto delicias affluens in mira super dilectum suum. Si per desertum recte intelligitur cor humanum. quis erit iste de deserto ascensus nisi mentis humane excessus quasi de deserto humanus animus ascendit. quoniam supra semetipsum mentis alienatione transcendit quoniam semetipsum in ymaginem deserens et ad celum usque pertransiens solis diuinis se totum per contemplationem et deuotionem immergit. Sed huius ascensionis causa sequenter annectitur in eo

quod hec que ascendit delicias affluere debet. **R** Quid est affluere delicias nisi spiritualium gaudiorum plenitudine affluere. Quid inquam est hec deliciarum affluentia nisi vere et interne suauitatis habundantia celitusque data uberrimam infusam letitiam harum deliciarum copiam sicut necesse est gaudiorum fallaces diuitie exhibere non possunt alioquin fallaces non essent si veras delicias et eorum affluentiam veraciter exhiberent. Has sane exteriores fallacesque diuitias etiam impii habere possunt. qui tamen gaudium omnino habere non possunt nisi forte mendacem eum facimus quem in prolixam veraciter protestantem audimus. Non est impius gaudere dicit dominus. Quociens itaque intermis veris delicias careres etiam si exterioribus diuitiis habundans cum prolixam veraciter psallere potes. quoniam in opes et pauper sum ego hanc itaque deliciarum affluentiam verorumque gaudiorum habundantiam non expectare debeas. non enim vnde habere valeas. nisi ex intima illa animi iocunditate diuinitusque infusa dulcedine. Que est ista inquit que ascendit de deserto delicias affluens non dicit delicias habere sed delicias affluens eo quod non quilibet deliciarum harum experientia sed earum affluentiam etiam huiusmodi ascensus qui de deserto fit gignit atque perficiat. Constat autem quod quantumcumque proficimus. has delicias in hac dumtaxat vita perinuas habere non possumus. Eo itaque tempore quo huiusmodi affluentiam anima caret. ad hunc de quo modo loquimur ascensus surgere vel assurgere delicias affluere oportet. Puto autem quia aliud sit affluere ascendere et ascendente affluere sicut aliud est affluentiam esse causam affluendi. Deliciarum itaque affluentiam ascensionis tunc causa existit quoniam ex illa diuine dulcedinis infusione

quam in intimis sentit seipam anima sancta pre gaudio et exultatione non capir. intm vt exultationis et iocunditatis sue magnitudo eam extra semetipsas effundat. et supra semetipsam rapiat. Et sane sic vellemus imensa leticia dum super humanum modum excrevit toties super hominem extollit et supra humana subleuata in sublimibus suspendit. Huius sane rei formam in piscibus videmus. nam pisces dum in aquis ludunt supra aquas exiliunt et nature illius alio nature habitatiois sue terminos excedunt dum seipos vel ad modicum per aera suspendunt. Sic perculdubio anima sancta dum interno quodam tripudij sui applausu a semetipsa excutit. dum supra semetipsam ire mentis alienatione urgeat. dum celestibus tota suspendit. dum angelicis spectaculis tota imergit. nature alio nature possibilitatis terminos supgressa videt. nemo autem tantam cordis exaltationem vel subleuationem de suis viribus presumat vel suis meritis ascribat. Constat sane non meriti humani sed meritis esse diuini. Quia et illa quecumque anima que de deserto ascendit se describitur dilecto suo inmixta perhibet. Quid est enim dilecto suo inmixta nisi virtute illius non propriis viribus promoueri. Quid inquam est illi dilecto suo incubere quam de propria virtute per hac parte nihil omnino presumere. Quantum mihi videt nihil de propria industria nihil de propria prudentia recte presumitur. presertim in eo loco ubi de deserto ascenditur sed nec in deserto quidem quam per desertum itur. Scit hoc sane ipse dilectus eius et idcirco ducit eam in nube diei et tota nocte in illuminatione ignis. Quo enim modo sustineret pondus diei et est nisi sub umbra illius quem diligit anima sua sederet vel quis ei locus tutus a timore nocturno presertim in loco horrores eruat

ste solitudinis nisi ipse emittat lucem suam et veritatem suam. Denique non habet quo est per cupiditatem temptaret. virtus sibi altissimi obumbraret illi nihilominus d' esset non ignorantie sue tenebras illuminaret. nisi in lumine illius videret lumen. Quia est quod ille dicit. Quia tu illuminationis lucernam domine deus meus illuminare me. Accipit itaque dilecta ex munere dilecti sui et beneficio sponsi suo duo remedia contra duo principalia mala. refrigerij nubem contra cupiditatem carnis. et reuelationis nubem contra ignorantiam mentis. Et notandum quod sponso dilecta spiritus ubique dilecti sui adiutorio egeat. ita ut sine ipso nil facere valeat. nisi quod tam coopanti gratie vellemencius incubit vel incubere oportet quam eo loco ubi de deserto ascendit. tunc spiritus maxime cum delictis affluit. Si enim per desertum intellegit cor humanum quid erit de deserto ascendere nisi supra semetipsum ire. Quid ergo homo ibi possit ubi homo supra hominem ascendit ubi humana natura humane possibilitatis metas transcendit nullo tamen tempore dilecto suo vellemencius inmixtur quam cum spiritualibus delictis anima sancta affluere videt. Et sciendum quod spirituales delicie animam delicatam afficiunt vultis audire quam delicatam facere presueverunt pene supra id quod credi possit. In tantum denique quod nulla exterior delectatio possit et aliquatinus sapere. nec aliqua huius mundi gloria aliquid consolationis afferre. ita vtraciter audeat profiteri et dicere. Reuertit solari anima mea eo vtraciter sentiat et per certo diffiniat quod omnis caro fenum et omnis gloria quasi flos feni. Denique tedit animam suam vite sue quociens non dat consuetas leticias pro voto habere. et quociens illa eterne sollemnitatis gaudia aliquando subtrahuntur. Sed quicquid ad eius

Solatōz quicquid ad eius iocundita-
tem valeat ex alieno arbitrio ex alie-
no beneficio. Recte ergo illius viribus
imitatur. de cuius munificentia totus
recte psumit qd speratur desideratur.
amatur. hęc rich. Cuz vero mens pur
dicitur in libro d spū r aīa semeti pāz
ppurā intelligentiā excedere intuef
r in illā incorporee lucis claritatē to-
ta intrare. in hoc mentis excessu par-
illa que exuperat omnē sensum inuei-
tur atq; obinetur ut fiat silentiū in ce-
lo quasi media hora. ita ut pēplātis
animus nulla alternantiū cogitantiū
tumultuacōe perturbetur. sed intra pē-
plātōis tranquillitatē totus collectus
intromittit eē ī quendā affectū mul-
tū inuicitatū mersus. Et nescio quā dī-
cedinē. qui si sic semper sentiret. pfecto
magna felicitas esset ubi nihil agit
sensualis ymaginatio sed omnis īse-
rior vis aīe. pprio interim viduat offi-
cio. superior aut vis aīe in illud itime
quietis secretū r sūme trāquillitatis
archanū flectitur. hęc in libro de spū r
anima. Et notandū q pur-
mentis excessus in deū siue pius descē-
sus dei in animā fit in spū. qz deus est
spūs r pcupiscit decorē anime que in
spū ambulat r carnis curā nō facit in
desiderijs. De hoc beatus bern. super
cañ. sic ait. Fidelis panympbus scili-
cet angelus vniuersusq; anime q mu-
tui amoris psciens sed nō inuidus nō
suam querit gloriā sed dñi. discurret
medius inter dilectam r dilectū vota
offerens referens bona excitat illam
placat illū interdū quoq; licet raro re-
presentat eos pariter sibi siue hanc ra-
piens siue illū adducens. Siquidez
domesticus est r notus in palatio nec
veretur repulsam r quotridie videt fa-
ciē patris Vide aut rñ ne quid me in
bac verbi aīe q; p mīxtōe corporeuz qd

sentire existimes id loquimur qd apo-
stolus dicit. Qui adheret deo vnu? spi-
ritus est. Excessum pure mentis in de-
um siue dei piū descensum in aīaz. qui-
bus possumus exprimimus verbis.
Itaq; in spū fit ista pūctio. qz spū
tus est deus r pcupiscit decorē anime
illius quā forte aduertit in spū ambu-
lantem r curā carnis nō pcientē ī de-
siderio. r pferetis si sui amore flagra-
tem pspexerit habetq; aīa talis pfecto
quē desiderat non figuratum sed infu-
sum non apparentem sed afficientem.
nec dubiū quin eo iocundiorē quo in-
tus non foris. Verbū quippe est nō so-
nans sed penetrans. nō loquax sed ef-
ficax. nō obstrepens auribus sed affec-
tibus blandiens. facies nō formata s;
formās s; pstrigens oculos corpōis
sed faciē cordis letificās. grata quip-
pe amoris munere non colore. non tñ
adhuc illum dixerim sicuti est q; nō
omnino ad hoc mō exhibeat q; qd est.
Necq; eī vel sic pūctio pūctio erit q; nō
deuotissimis mentibus sed nec vni for-
miter omnib. pportet nāq; p varijs
anime desiderijs diuine pūctie gu-
stum variari r infusum saporem super-
ne dulcedinis diuersa appetenda ante
aliter atq; aliter oblectare palatū. hęc
bern. Considerandū est s; m di-
ctum richard. de sancto victo. q mens
cuiuslibet pfecti ad celi secreta tunc ra-
piū cū eterne illius felicitatis pelago
absorbet r supcelestis torrente volup-
tatis eozs; inebriat. ut non soluz ex-
teriora p memoriā nesciat sed ipse eti-
am sibi in obliuionē veniat ita ut post
modum ad se reuersus cum apostolo
proclamat r dicat. Siue in corpore
siue extra corpus nescio deus scit. In
de quando cum intentio penitus auer-
titur a sensibus corpōibus ita q nec
pūctia videt nec audit tūc dicitur

extasis. hoc rich. **O** Hoc vero tam excellens donū p quod videlicet nonnulli vsq; ad excessum mentis rapiuntur alij hoc accipiūt ex solavacante gratia. Alij aute vt hoc possint sibi pparant cū adiutorio tñ gratie ex magna aī industria. De hoc rich. de san. vict. in. iij. libro ptemplatōnū sic ait **Q**ui in suis ptemplatōib; sup semet ipsos ducuntur vsq; ad mentis excessus rapiunt et alij hoc expectant et accipiunt ex solavacante grā. Alij vero et hoc pparant cū gratie tñ adiutorio et copante ex magna animi industria. Et illi quidē hoc donū quasi fortuitū hñt isti vero iaz quasi ex virtute possident. Quasi fortuitū cuiq; est qd qñ vulvel putat nullo mō potest velut fortuitum. Igit hoc habent qui in hoc nihil ex ppria industria valent sed solavacantis gratie horā expectant. iam vero velut ex virtute hñmōi gratie efficaciam habere dicendi sunt. qui ex magna iaz pte id possunt cū volunt sed ad tantaz grāz nō nisi cū magno labore pueniūt. **U**n et moyses i mōte. vi. dieb; moratur et in. vij. de medio nubis ad dei colloquiū vocat. Sex dieb; vt notuz est opa nostra pagimus et i septimo req;escimus. Quasi. vi. ergo dies transimus in hoc monte. qñ cū magno labore et magna animi industria in hñmōi sublimitatis statu assuescimus diuici; pmanere. tunc aut quasi ad septimū diem veniūt qñ tanta mentis subleuatō menti in oblectamentū vertitur et sine vllō labore subscif. quasi ad septimū iam diē pringit. qñ in illo sublimitatis statu tandē aliqñ ad summaz anī tranquillitatē pponitur. vt non solum omnē curam et sollicitudinē deponat ymo vniuersas pene hñane possibilitatis metas accedat ad colloquiū comi;ni dñi vocante admittim. non ex diui

na inspiratōe et reuelatōe in illā diuinoꝝ iudicioꝝ abyssum intramittimur **I**n mediū nebule Moyses ingreditur qñ humana mens ab illa diuini lūis immensitate absorpta summa sui obliuione sopitur. ita vt mirari valeas et iuste mirari debeas quō ibi concordet nubes ignorantie cū igne illuminate intelligentie. ignorantia et obliuio vtorum et exptoz cū reuelatōe et intelligēcia prius ignotoꝝ et eoz vsq; in exptoz nā vno eodēq; tpe humana intelligēcia als mens et ad diuina illuminatur et ad humana obnubilat. hanc subleuatōe cū pacem obnubilatōz et subleuatōne ps. paucis verbis pprehendit. cū dicit. **I**n pace in idipsum dormiā et requiescam. Veraciter tunc anima pacem inuenit qñ supra semetipam ducta humane passibilitatis molestias animo nō sentit. **I**n hac obdormit quādo ad summam tranquillitatem consopita quicquid sobria cogitare p̄suevit et in obliuionē venit. **Q**ui em̄ dormit que circa ipm sunt ymmo et seipz non nouit. Recte ergo per soporē mentis alienatō exprimit. p quā ab assuetis absentat et quasi p somnum occupata a rebus humanis diuinaz reruz ptemplatōe pegrinatur. **E**t tunc quietem in idipz obdormit quando in eo per ptemplatōz et admirationē requiescit. cui vnū idemq; est esse omne qd est. qui solus veraciter dicere potest. **E**go sum qui sum. **P** Et notandum q per mentis excessum supra sine itra nosmetipos i diuinorū p̄tēplationem rapimur. exterioroz oīm statim ymo nō solum eoz que extra nos verētiā eoz que intra nos sunt omnū obliuiscimur. **E**t recte cum ab illo sublimitatis statu ad nosmetipos redimur illa que prius supra nos vidimus i ea veritate et claritate qua prius p̄spexi

mus ad nostrā memoriā reuocare omnino non possumus. Et quibus in aliqd in memoria teneamus et quasi p̄ mediū velū et velut in medio nebule videamus. nec modū quidē viuendi nec quilitatē visionis p̄prehendere vel recordari sufficimus. Et in ip̄i modū remiscientes nō reminiscimur, dū videntes nō p̄uidemus et aspicientes nō p̄spicimus et intendentes non penetramus. hec rich. Tantā talemq̄ gratiā absq̄ dubio, put̄ idēz rich. dr. Nemo accipit sine ingenti studio et ardenti desiderio. nemo etiā existimet ad illiū diuini luminis claritatē argumētādo posse penetrare nemo se credat humane illud racinonaciōe posse p̄prehēdere. Si em̄ aliqua argumentatōe adiri potuisset lumen illud diuinū. vtiq̄ inaccessibile nō fuisset. Deniq̄ apostolus ad illud se gloriā non quidem isse sed raptū fuisse. Scio inquit hōies siue ī corpore siue extra corpus nescio deus scit raptū vsq̄ ad terciū celum. Ad hoc itaq̄ celū hōies rapiunt. ascēdere aut̄ nō possunt. **P**ossumus tñ illam que ī hac vita haberi potest dei p̄gnitōz tripliciter distinguere. Aliter siquidē deus videt p̄ fidem. aliter p̄gnoscit p̄ rationē atq̄ aliter certitur per p̄templationem. Prima ergo uisio ad p̄mū. Secūda ad scōz. Tercia ad terciū. Ad primū itaq̄ p̄templatōis celum et scōz hōies ascendere possunt. sed ad id quod est supra rationē nisi p̄ mentis excessū supra semetip̄os rapti nūq̄ pertingunt. Cum ḡ mens hōis sic supra semetip̄as rapit omnes humane racōcinaciōis sup̄gredif angustias. ad illud em̄ quod se eleuata et in extasim rapta de diuinitatis lumie p̄spicit. omnis humana ratio succumbit. et nisi humane racōcinaciōis angustias deserat ad capiendum diuine ac

chanū intelligentie finū non dilatat. Quisquis etiāz huius dilecti dñi desiderio flagrat q̄to em̄ familiaris notuit tanto amplius amat. eoq̄ frequentius eius desiderio estuat. Eius siquidem frequens cōturbemur solet sane desiderium non minuere sed augere et amoris incendiū acrius inflammare. **Q**ui igif talis sponsi et dilecti dulcedine fruitur et inter humeros illiū ref quiescens eius amore iugiter delectatur q̄ puras frequentes mentis excessus paritur q̄ sepe in extasim raptus supra semetip̄m ducitur pulchritudine eius magnitudine attonitus ī eius admiratōe suspendif. cuius nimirum aīa cū seip̄am p̄re gaudio iam capere nō poterit supra seip̄am ducit et p̄ excessum mentis in supna eleuatur. hec rich. Quixero p̄ excessum mentis aliquid de supne felicitatis dulcedine degustant tales interim a miseria h̄ frāgilis vite liberi existunt qz felicitas et miseria simul esse nō possunt. hec p̄bat beatus bern. in libro de gratia et libero arbitrio ita di. **F**atendum ē eos qui p̄ excessum p̄templatōis rapti qñ q̄ in spū q̄stulū cūq̄ de supne felicitatis dulcedine degustare sufficiūt rociēs eē liberos a miseria quociēs sic expcedunt. **N**i plane qd negandum non est et in hac carne licet raro rapti q̄ cōplaciti libertate fruunt. qui cū maria optimā p̄tem elegerunt que non auferret ab eis. **Q**ui em̄ iam tenent qd auferendū non est. experientur vtiq̄ qd futurū est sed qd futurū est felicitas est. Porro felicitas et miseria eodē tempore esse nō p̄t fil quociēs igitur p̄t sp̄m illā p̄cipiant rociēs istā nō sentiunt. **I**taq̄ in hac vita soli p̄templatiui possunt vtraq̄ frui. libertate p̄laciti et hoc ex p̄te et parte satis modicaviceq̄ rarissima. hec ber. **R** Sed miruz

videat cum deus propinquus sit omnibus hominibus et quod tam pauci sunt qui ipsi in seipsum speculant ac etiam in contemplatione extra seipsum rapiunt. Sed ratio est in parte pro quod mens humana sollicitudinibus distenta non intra ad se per memoriam fantasmatibus obnubilata non redit ad se per intelligentiam percipientis illecta ad seipsum neque reveritur per salutis desiderium interne et spiritualis leticie. ideo taliter in his sensibus iacens non potest ad se tamquam ad dei ymaginem reverti. Et quod ubi quis cederit necesse habet ibidem iterum bere. Non poterit ergo anima nostra ab his sensibus relevari ad intuitum sui et eternitatis in seipsum. nisi veritas asumpta forma humana in christo fieret sibi scala repans priorum scalam que fracta fuerat in adam. Ideo quod cum quis illuminatus lumine nature et scientie acquisite non potest intrare in se. ut in seipso delectetur et in domino nisi mediante christo qui dicit. Ego sum hoc stium per me si quis introierit salvabitur et ingredietur et egredietur et pascua inveniet. Ad hoc autem hostium si appropinquamus nisi in christum credamus speremus et amemus. Necessesse est igitur si intrare volumus ad fructus veritatis tanquam ad paradysum. quod ingrediamur per fidem et spem et caritatem mediatoris dei christi. Ihesu qui est tanquam lignum in medio paradisi plantatum. Superest igitur ymago mentis nostre tribus virtutibus theologis quibus anima purificatur illuminatur et perficitur et sic ymago reformatur et conformatur celesti iherusalem efficiatur. Anima igitur credens et sperans et amans ihesum christum qui est verbum increatum inspiratum et incarnatum scilicet via veritas et vita dum per fidem credit in christum tanquam verbum increatum quod est verbum et splendor patris recuperat spiritalem visum et auditum suscipiendi christi sermones. Visum

ad considerandum illius lucis splendorem. Dum autem anima suspirat ad suscipiendum verbum inspiratum per desiderium et affectum recuperat spirituales olfactum. Dum vero anima amplectitur verbum incarnatum suscipiens ab ipso dilectionem et transiens per extaticum amorem recuperat spirituales gustum et tactum. Quibus sensibus repletis dum sponsum videt et audit odoratur et gustat ac amplectatur decantare potest talis anima tamquam sponsa dilecta a christo illud canticum. Dilectus meus mihi et ego illi. In hoc namque gradu repletis sensibus interioribus ad suscipiendum summe pulchrum. ad audiendum summe armoniacum. ad odorandum summe odoriferum. ad degustandum summe suave ad apprehendendum summe delectabile disponit anima ad mentales excessus. et erit spiritus noster ierarchicus ad ascendendum sursum ad illam iherusalem supernam ad quam nemo intrat nisi gratia priorum ipsa in cor descendat. Tunc autem ad cor descendit quod per reformationes theologicas virtutes et prolectationes spiritualium sensuum et suspensiones excessuum efficiatur spiritus noster ierarchicus scilicet purgatus. illuminatus. et perfectus. Anima autem sic purgata et illuminata et perfecta intrat seipsum intrando in seipsum intrat in supernam iherusalem ubi angelorum ordines considerans videt in eis deum qui habitans in eis omnes eorum operum operationes. **S**icut dicitur ad euge. **D**eus in seraphim amat ut caritas. in cherubim novit ut veritas. in thronis sedet ut equitas. in dominacionibus dominatur ut maiestas. In principibus regit ut principium. In potestatibus tuetur ut salus. In virtutibus operatur ut virtus. In archangelis revelatur lux. In angelis assistit ut pietas. Ex quibus omnibus videtur deus omnia in omnibus contemplationis ipsius in mentibus in quibus habitatur per dona effluens caritatis

Lib. III

Dist. III. Ca. XI.

Et notandū p̄r dicit Rich. de sancto victore. q̄ duo sunt p̄templarō num excessus vnus in intellectu alter in affectu vnus in lūmīe alter in amore. vnus in agnitōe. alter in deuotiōe. Cuiusq̄ horū copia dat̄ de dicere p̄t Introdūxit me rex in cellā vinariam lxx rich. De hac etiā affectōe p̄gnitiōne quedā glo. sup̄ illo verbo Gustate et vide. sic ait. In gustare. diuinorū affectionē. In videre. eorūdem p̄gnitiōz infinuans. Magna sunt quippe ista duo bona et nō repiunt̄ eis maiorā nec felicitati creature intellectualis et rōalis plus p̄moda q̄ lumen p̄gnitiōis et dulcedo affectōis. nam si illuminaris lūmīe p̄gnitiōis et nō faciaris dulcedine affectōis magnū bonū est sed nō plēnū. Si autē econuerso faciaris affectōe et nō illuminaris p̄gnitiōe magnum bonū itē est sed non p̄fectū vtrumq̄ igit̄ ad gaudiū plēnū diuine refectiōis exigif. vt p̄ bonū bono ad ditū beatitudis felicitas p̄fectius cumuletur. lxx glosa. **U**bi tamē p̄siderandū q̄ actus dilectōis excellit actum p̄gnitiōis in aliquo gradu. Dātur nāq̄ xōi a deo diuersi habitus sup̄ naturales ad suū finē p̄sequendum. q̄ est sup̄naturalis. dantur etiā intellectui habitus sup̄naturales ad suū finē p̄gnosendum vt fides scīa diuinorū et c. dantur etiā voluntari habitus sup̄naturalis ad deū diligendum. vt caritas siue amor gratuitus. sed habitus caritatis excellit omnes habitus intellectuales vt fidem spem et c. Quod expresse oñdit̄ ap̄lus ad cor. xij. vbi primo enumeratis aliquibz actibz. intellectus et voluntatis infert maior autēz hoc p̄est caritas. Et ostendit̄ ibidem q̄ nullus habitus vel actus est meritorius sine actu voluntatis q̄ ē caritas et habitus intellectus aliq̄liter euacuabunt̄

p̄pter ip̄fectōz eoz in p̄tia habitus at caritatis p̄pter suā p̄fectōz manebit̄ in patria. S3 p̄fectiores habitus p̄fectiores eliciunt̄ actus et iō actus dilectionis p̄ferf̄ huic actui p̄gnitiōis tāq̄ p̄fectiōz. **U**n̄ matx. xxij. Dilectio ē p̄mū et maximū mandatū. Itē actui dilectōis p̄uenire v̄n̄re et t̄āfformare cōuenit̄ vel videt̄ vt d̄t̄ dyonisius. Nā diligere nihil aliud ē q̄ copulare crīsto se amantē cū amato. qz caritas est v̄n̄ta copulans amantes cum amato. Et hīs p̄z sane q̄ actus dilectōis excellit et excedit actū p̄gnitiōis intellectualis in aliquo gradu inq̄r̄t̄ aut̄ excellit in t̄m̄ excedit eum in attingendo deū in aliquo gradu dilectōis ad quē actus p̄gnitiōis intellectualis nō potest extēdi qz sup̄ intellectual̄ est. **U**t d̄t̄ augu. Incognita nequaq̄ p̄sunt amari iō est ibi aliqua noticia non intellectual̄ sed affectualis seu experimentalis. **X** Cum predictis p̄cordat hugo sup̄ per. vij. libro angelice ierarchie ita d̄t̄ cens. Sic intelligas quanta est vis amoris et dilectōis si t̄m̄ intelligi potest qm̄ dilectio sup̄eminet scīe et maior est intelligentia plus em̄ diligif q̄ intelligitur Intreat em̄ dilectio et appropinquat vbi scīa foras stat. Et reddit rationē qz maior inquit p̄sumēs et confidens amato sua acncie penetrat omnia et impetum sequens ardētis desiderij sui nec dissimilare valēs donec ad amatū p̄ueniat et eo ampli⁹ adhuc sitiens intrare ip̄m et esse tam p̄p̄t̄ fieri possit hoc idēz sit quod ip̄e. Ecce expresse dicit q̄ verus amor v̄n̄t̄ deo i mediaci⁹ q̄ intellectus et q̄ hoc intellectus non capit. Ergo talis noticia affectualis est superior intellectuali. Cū hīs concordat excellē. super cantē. dicens. q̄ intellectus et affectus fil̄ ambulāt vsq̄ ad nominissimū intellect⁹

ubi habet sue cognitionis et sui luminis
 summationem affectus adhuc tenet
 principalia in deum suspiria et supintel-
 lectuales extensiones et immissiones scilicet
 feruidos fulgores et fulgidos fervores.
 ad quorum omnium sublimes excessus
 et extendentes sublimitates intelligere
 et trahi non potest sed solum principalis
 affectus deo vmbilis. **Hec** excellens
A Divina namque caligo est inaccessi-
 bile lumen in qua habitare deus dicitur
 invisibilis quidem existens propter exce-
 dentem claritatem. et inaccessibilis propter
 excessum. super substantiali lumine propter ef-
 fusionem in hoc fit omnis qui deum cognoscere
 et videre dignus est habitus. Qui
 igitur intrat hanc caliginem vmbis diuine
 incomprehensibilitati. quam non penetrat
 intelligentia. querere est omnium clausura
 et in se claudit et secretissime celat
 omnes cogitationes apprehensivas tamquam
 in propria omnium causa et pro eam omnis ille
 vmbitur deo. qui super omnia constituitur in ex-
 cellentia. quam nec ratio inuestigat nec
 intellectus speculat. et ab omnibus et quibus
 si a seipso segregat et promissionem dilectionis
 que effectiva est vere cognitionis
 vmbitur deo intellectualiter. ignara cog-
 nitione multo meliori quam sit cognitio in-
 tellectualis et quod intellectuales cognitio-
 nem derelinquit super intellectum et men-
 tem cognoscit. **De** hoc excellens super causa.
 super illo verbo **Quasi** et non inveni eum
 sic ait. **Cum** hoc modo deum querere exten-
 dendo me ad mihi possibilia vigilans
 id est celestes panymphis qui custodiunt
 civitatem id est infinitam divinitatis
 plenitudinem primum suis contemplatio-
 nibus inveniunt me querentem et ex of-
 ficio suo sursum me longe duxerunt. quod
 dixi in ipsa admiratione mea non vidi
 stis quem diligit anima mea. quod ad deum est oculis
 et sublimis et gloriosus mihi et om-
 nimenti. **Igitur** cum paululum transisset

eos ascendendo super eminentiam anime
 et caliginem quam dominus inhabitat quod est
 inaccessible lumen pro capacitate mea
 intransissem inveni pro desiderata et abso-
 lute unionem super intellectualis cogniti-
 onis et amoris quem diligit anima mea
 excellens. **Si** autem querat aliquis
 quomodo hec fiant talis interroget gratiam non
 doctrinam. desiderium non intellectum. gemitum
 orationis non studium lectionis. sponsum non
 magistrum. deum non habet caliginem non cla-
 ritatem non lucem sed ignem totaliter in-
 flammantem et in deum excessivis unioni-
 bus et ardentissimis affectibus transfe-
 rentem. hoc enim misterium est secretissimum
 et nemo novit nisi qui accipit nisi qui
 desiderat. nec desiderat nisi quem ignis
 spiritus medullitus inflammat. quem Christus
 misit in terram. hic igitur nihil valet natu-
 ra. modicum valet industria. parvum dandum
 est inquisitioni et multum vinctum. parvum dandum
 est lingue et plurimum eterne leticie
 parvum dandum est verbo et scripto sed totum
 dei dono hoc est spiritus sancto. parvum
 aut nihil est creature sed totum creaturi
 ci patri et filio et spiritui sancto **H**
Et notandum putat dicit Dionysius. **Modum**
 quo intellectus noster deo coniungi potest
 est in quantum coniungitur ei ut ignoto. **Unde**
 dicit beatus Augustinus. **Deus** omnem
 formam intellectus nostri subterfugit quia
 quicquid formam intellectus noster con-
 cipiat illa forma non pergit ad rationem
 diuine essentie. et ideo ipse non potest
 esse prius intellectui nostro sed pro
 hoc eum perfectissime cognoscimus in sta-
 tutiva quod scimus eum esse super omne id
 quod intellectus percipere potest. et sic ei coniungi-
 mur quasi ignoto sed in patria ipsius
 per formam que est essentia sua ipsius
 videbimus et coniungemur ei quasi noto. **De**
 hac divinitate gratie. **Thazzenus** expo-
 nens illud verbum. **Qui** est misit me ad
 vos sic ait. **Esse** enim ipse totum est

et semper esse quod nec cepit unquam nec a
 liquando cessabit insupabile quoddam
 ac sine fine substantie pelagus nullis
 terminis limitibusque circumdatum su-
 pergrediens sensum omne rps atque om-
 ne naturam. quod solo mentis pretemplari
 possit intuitu. et hoc subtili admodum
 et per exigua inspectione non ex his que cir-
 ca ipsum sunt veritatis species non tam
 ex ipsa veritate quam ex his que veritati sunt
 prima pretemplari. Effugit enim prius quam
 teneri queat et prius quam apprehendi possit
 fit elabitur. tamen se cordi offerens et hoc
 si purus sit quantum humanos oculos ictus
 chorusci perstringentis et eo cito pretere-
 untis illuminat. Idcirco ut ego arbi-
 troz quod per hoc quod omnino quantumlibet ex
 hominibus lumine prospici potest nec appetere
 di nec inquirendi tribuit spiritum. Quod autem
 vel ex parte sentiri potest admirationis est et
 quod in admiratione est desiderari copiosius
 potest. cum autem desideratur desiderantes pu-
 rificat tunc eos velut proprios iam et dome-
 sticos facit etiam in colloquiis et sermonibus
 principes. Absque ulla ergo est sine cre-
 denda divinitas et ad sciendum etiam
 ipsi difficultis menti et hoc est solum quod ex
 ipsa apprehendimus. quod apprehendi non po-
 test. hinc gratia. **C**um deus id quod
 est nec cogitatur nec apprehendi potest.
 nam si apprehenditur deus non est. potest tamen
 cordis oculus si purus est quoddam tactu
 incorporeo et spirituali visu attingere sed
 non apprehendere. Qui ergo desiderat
 deum videre et mente pertingere cor purget
 et mundus faciat oculum cordis. De
 hoc beatus augustinus. in libro de verbis do-
 mini sic ait. Cum de deo loquimur quod
 mirum si non comprehenditur. Si enim
 comprehendis non est deus. attingere
 aliquantulum mente deum magna be-
 atitudo est. apprehendere autem omnino
 impossibile. Quis enim oculus cordis
 apprehendit deum. sufficit ut attingat si

purus est oculus. Si autem attingit tactu
 quoddam incorporeo et spirituali attingat
 non tamen apprehendit et fit beatus homo con-
 tingendo corde illud quod spiritus beatus ma-
 net. et est illud ipsa beatitudo. non homo
 mo fit vita perpetua. Si vis ergo
 illud mente pertingere. purga mentem
 purga cor tuum. mundum fac oculum cor-
 dis. Beati enim mundo corde quam ipsi
 deum viderunt. hinc augustinus. Beatus etiam
 bernardus. in epistola ad carthusios. de hoc sic
 dicit. Deus id ipsum quod est cogitari
 omnino non potest. nisi quantum ad hoc
 sensu illuminati cordis et amoris at-
 tingi potest. Certe enim sensu humili et
 illuminati amoris quam quolibet cogita-
 tu rationis attingit. Et semper melior
 est quam cogitatur. melius tamen cogitatur quam
 dicitur. ipse est summa essentia a quo omne
 esse proficiscitur in quo esse nostrum non
 moritur. intellectus non errat. amor non
 offendit quod si querit ut dulcius inveni-
 niatur. dulcissime invenitur ut diligenti-
 us queratur. hoc ergo ineffabile cum non
 nisi ineffabiliter videatur qui vult cor
 mundet quod nulla cordis similitudine
 dormienti nulla corporea specie vigilan-
 ti nullo tactus indagare nisi mundo cor-
 de humiliter amatis videri potest apprehen-
 di. hinc enim est facies dei quam neminem
 videre potest et vivere vivendo. hinc est spes
 cui contemplando suspirat omnis qui
 affectat diligere deum deus suum in toto
 corde suo et in tota anima sua et in totis
 viribus suis. Ad quod etiam non desi-
 nit excitare proximum suum si diligit
 eum sicut seipsum. hinc bernardus. **S**ed et
 hoc notandum quod excessus siue alienatio
 mentis extasis et raptus omnia in scriptu-
 ris per eodem accipiuntur et significant ele-
 vationes quandam ab exterioribus sensi-
 bus. quibus naturaliter intendimus ad
 aliquid que sunt supra hominem potest tamen
 inter raptum et extasim aliquid interesse

nam extasis importat simpliciter excessum a seipso sicut quibus aliquis extra suam ordinatorem ponit. sed raptus super hoc addit violentiam quandam et mentem excedentem suam virtutes. De qua dicit paulus Sine mente excidimus deo. glosa. Excessum mentis dicit quod mente leuatur ad intelligenda celestia.

En excessu vero mentis duo intelleguntur vel pauor vel intentio ad superna. ut ait quodammodo a memoria elabatur inferiora. In hoc mentis excessu fuerunt omnes sancti quibus archana dei mundum istum excedentia reuelata sunt. De hoc mentis excessu paulus dicit. seipsum insinuans soli deo excidisse. Excedens enim mente apertus omnem humanam fragilitatem omnem seculi temporalitatem omnia quecumque nascendo et occidendo euanescent transiuntia. habitabat in corde in quadam ineffabili contemplatione ubi audit ineffabilia verba que non licet homini loqui. Sed queritur utrum in illo excessu viderit deum per essentiam. De hoc beatus augustinus ad paulinum sic dicit. Quibusdam sanctis deus non in sua natura sed in qua voluit spiritum dignatus est apparere sic abrahe ysaac ceterisque similibus. inuisibilis est igitur natura deus non tamen pater. sed ipsa trinitas unus deus et quod non tamen inuisibilis est etiam incommutabilis sic apparet quibus voluerit spiritum ut apud eum integra maneat inuisibilis incommutabilisque natura. desiderium autem veraciter propter quod videre deum cupiunt inhyantem inardescit non operatur in eandem speciem prouendam flagrat qua ut vult apparet quod ipse non est sed in eam substantiam qua ipse est quod est. Huius enim desiderii sui flamma moyses fidelis famulus eius ostendit ut ait deo cum quo ut amicum facie ad faciem loquebatur. Si inueni gratiam apud te ostende mihi teipsum. Quid ergo ille

non erat ipse. Si non esset ipse non diceret ei ostende mihi teipsum sed ostende mihi deum et tamen si eius naturam substantiamque prospiceret et multominus diceret ostende mihi teipsum ipse ergo erat in ea specie qua apparere voluerat non autem ipse apparebat in natura propria quam moyses videre cupiebat. Ea quippe permittitur sanctis in alia vita. unde quod respensum est moysi est quod nemo potest videre faciem dei et viuere id est nemo potest eum in hac vita viuens videre sic curi est. Unde iohannes ait. Dilectissimi filij dei sumus et non dum apparuit quod erimus. scimus cum apparuerit similes ei erimus. quoniam cum videbimus sicuti est non sicut eum homines viderunt. quoniam voluit in specie qua voluit non in natura qua in semetipso etiam cum videre se latuit sed sicut est quod ab eo petebatur cum ei diceretur ostende mihi teipsum ab eo quod cum eo facie ad faciem loquebatur. Sed potest moueri questio quomodo diuinitas substantia videri potuit a quibusdam in hac vita positus propter illud quod dictum est ad moysen. Nemo potest faciem meam videre et viuere nisi eo modo quod potest mens humana diuinitus rapti ex hac vita ad angelicam vitam ante quam per istam communem mortem carne soluantur. Et sic raptus fuit paulus qui audiuit illic ineffabilia que non in vobis sed a deo facta ab huius vite sensibus quedam rationis auersio ut siue in corpore siue extra corpus ante omnia resolutio facta fuerit que huius in morte pringit nescire se diceret. Ita fit ut illud verum sit quod dictum est nemo potest faciem meam videre et videre quia necesse est abstrahi ab hac vita mentem. quando in illius ineffabilitate visionis assumitur. hoc augustinus super geneseos dicit idem. Cur non credam quod tanto apostolo doctore genitum raptum usque ad excellentissimam visionem voluerit

de? demonstrare vitā in qua post vitā
istam viuendū est in eternū hec august.
Et notandū q̄ i raptu pauli nō
fuit necessariū vt aīa eius totaliter se-
paret a corpe sed manēte hoc statu ab-
lata ē ab anima eius actualis puerfio
ad fantasinata sensibilia. ne impeditur
eius eleuatio in id qd̄ excedit om-
nia fantasinata. et ideo in raptu eius nō
fuit necessariū vt dictū est vt aīa eius
separet a corpe vt ei non vniret vt
forma fuit aut̄ necessariū eius abstra-
hi a fantasmatibz et sensibiliū p̄cepti-
one. nam oportet cū intellectus hoīs
eleuat̄ ad altissimā diuine essencie vi-
sionem vt tota mentis intentio illuc
aduocetur. ita q̄ nihil itelligat ex fan-
tasmatibus sed totaliter ferat̄ in deū
Unde et paulus ab oībz abstractus of-
fendiculis vn̄tue p̄templatōis mēte
tm̄ excessit vt vere amatoz trāslatus in
amatus nō aut̄ vt exanimatus et corpi
subductus. p̄terea apostolus dicit il-
lud bene. **V**iuo ego iam nō ego. viuū
vero in me cristus. nam totā mentem
attractus isup̄ itellectuales extēsiōes
diuinor̄ inuisibiliū vsqz ad feruidos
fulgores et fulgidos feruores ad quo-
rum omnīū sublimes excessus et exce-
dētes sublimitates intelligētia trahi
nō potuit s̄ sola p̄cipalis affectō deo
vn̄ibilis. **D**ixit se iam et extunc viue-
re sed non vita sua sed amari. cuz quo
fuit effectus vn̄us spiritus. **C**or̄ nāqz
eius diuina absorptū dulcedie sic iso-
lutū diuini amoris extirrit hquamine
vt appetitus cum appetibili mirabili
vn̄iretur amicitie vinculo. et ideo in
sup̄substāciali et sup̄plucēti diuini splē-
doris caligine factus ascēdit p̄prio in-
tellectu se esse icōp̄hensibilē et vite sue
nō viuētem dicens viuo ego iam non
ego et̄. **S**icut em̄ ferrū p̄latū in igne
in liquore soluit̄ nil de natura eius re-

manente sensibz videtur sed totum in
igneam qualitatē vertit̄ sola vero rōe
naturā suam quibz liquefactā ferua-
te p̄gnoscentis. **S**icut ḡ totū ferrū
liquefactū ignituz ymo ignis apparet
manēre eius substātia. ita mēs Pau-
li caritatis igne liquefacta et in deum
transformata manente natura tota fa-
cta est deus. **U**n̄ etiā mens deuoror̄ et
p̄fector̄ viroz cum p̄templationem
et alienationez p̄iuncta et vn̄ita fuerit
deo dormit quodā mō et quodā modo
vigilat dicens illud cantic̄. **E**go dor-
mio et cor meum vigilat. **S**ola effecti-
ua tunc dormit et silenciū alijs impōit
omnibz potentis. **E**t tunc alienatus
est a sensibus et in extrahi positus et au-
dit verba que nō licet hoī loqui qz tm̄ ē
in affectu et talia sunt solum mō p̄ gra-
tiam. **Q**uia sol ille diuinus per suas i-
flāmatōes et ardores quos emittit i il-
las aīas que habent excessus mētales
nullus p̄t explicare. **S**i ei scōz aposto-
luz gemit̄ sunt enarrabiles qbz p̄ no-
bis postulat spūs quid sunt excessus
quid et ardores. **U**nde sol ille diuinus
et eternus illam celestem ierarchiaz et
istā hūanaz irradiat et inflāmat trifor-
mi amore illā p̄rentōz visionē et fructi-
onē. hāc p̄ caritatē de corde puro p̄sci-
encia bona et fide nō ficta. **S**ed quid
est q̄ radi? iste excecatur cū potius de-
beat illuminare sed ista excecatio est sū-
ma illuminatio. qz est in sublimitate
mentis ultra hūani intellectū inuesti-
gatōz. vbi intellectus caligat. qz nō po-
test inuestigare qz transcendit omnes
potentiā inuestigatiuā. **E**st ibi ḡ cali-
go iaccessibilis qn̄qz tm̄ illuminat mē-
tes q̄ pdiderūt inuestigatōes curiosas
vn̄ p̄s d̄t. **P**osuit tenebras latibuluz
suū **S**piritus autem sanctus leuat am-
mā ad ista obscura et docz ip̄sonisa et
hic ē digit? dei ad quē mag? p̄barao

Liber .III. **D**ist. III. Ca. XI.

nis nō potest attingere scz intellectus
noster sed affectus. **I**ste autē amor ē se
questratiuus separatiuus ⁊ sursum acti
uus. **S**equestrat emz ab omni affectu
alieno ppter sponfi affectus vnitionez
Soporat ⁊ quietat omnes potētiās
⁊ silentiū imponit. **S**ursuz agit quia
ducit in deū ⁊ est sic homo quasi mor
tuus ⁊ iō foris est vt morō dilectio. qz
separat ab omni casu oportet eī homi
nem mori p illū amorē oībz terrenis
vt sursum agat ⁊ deo vniamur in q̄ vnio
ne intrat in tenebras radiū. **D**icitur te
nebra qz intellectus nō capit ⁊ tñ anī
ma sūme illustrat ⁊ qz mens oculis i
tellectualibz illū radiū respicere n̄ po
test ideo amouendi sunt. vñ d̄r in cā
ticis. **A**uerte oculos tuos a me ipi me
auolare fecerūt. **T**unc xp̄s cedit qz
mens oculis intellectualibz miratur il
lam sapiām aspiciere qz non ibi intel
lectus sed affectus vadit ad pfunduz
crusti. **Q**ui vero tantū grāciam a domi
no p̄cipiunt quodam mō deificantur.
nam duas naturas rōis capaces crea
tor noster pdidit angelicā scz ⁊ huma
nā quas ad similitudinē suā creans i
eternū subsistere voluit. **E**t qz beate si
ne illo esse nequibant sui p̄cipariōz
illis largiri dignatus ē vt vicz hoc ha
berent p grām qd̄ deus est p naturam.
Hoc autē fieri aliter nō potest nisi bī q̄
saluandi deificentur. qz saluari non
possunt nisi bī qui deificati sunt.

Deificatio autē est assimilatio ⁊
vnico ad deū s̄z possibilitatē creature
Assimilatio vero fit p virtutes seu ope
rationē bonā vnicio autē fit p carita
tis feruorē. **Q**uanto autē quisqz ē vir
tuosior ⁊ caritate plēnior tanto est deo
filiōz ⁊ eius vnio cū deo p̄fectior. **U**n
secti ⁊ p̄fecti viri qz sunt virtuosī ⁊ cari
tate plēni in suis p̄tēplatiōibz extra se
ipos ⁊ eo p̄fectius cū deo vniantur. q̄

to magis p̄vitam virtuosam ⁊ carita
tem feruidā deificant qz p̄ ardorē di
uini amoris quē in excessu mentis dul
citer d̄gustant in deū quodā mō trans
formāt. **S**z d̄r circa hoc vnusqzqz cō
sciam suam discutere ⁊ si domis spūali
bus quibus ad amicitia dei puenit se
carere conspexerit debet gemere ⁊ per
penitentie remediū illa a dño studeat
obtinere. **S**i autē aliqua dona mino
ra habuerit. maiora i alijs n̄ inuideat
sed potius diligat et dñm suppliciter
exoret vt illius doni qd̄ alter p̄fectius
possidet euz p̄cipem faciat vt dicere
possit cū ps. **P**articeps ego sum om
niū timenciū te ⁊ custodienciū māda
ta tua. **N**otandū qz his qui p̄
gratiā p̄tēplatiōis celestis vite dul
cedinē gustauerint ac p̄gnouerint trā
sitoria vilescunt omnia deserunt habi
ta ⁊ eo p̄ animus solū desiderijs celesti
bus inardescit. **D**e hoc beatus gre. in
quada omelia sic ait. **Q**ui celestis vi
te dulcedinē iōtrū possibilitas admit
tit p̄fecte p̄gnouerit ea que in terris a
mauerat libenter cuncta derelinquit i
comparatione eius vilescunt omnia.
deserit habita. congregata dispergit. in
ardescit animus in celestibz in terre
nismil libet. deforme p̄spicitur quicqd̄
d̄ terrene rei placebat sp̄. qz sola cele
stis patrie claritas fulget i mente naz
quem p̄fecte absorberat ad terrena
desideria foris velut insensibilem red
dit. **H**ec gre. **O**mnis etiā ani
ma. put d̄r beatus bernardus. que vel
semel gustauerit spiritus sancti dulce
dinem p̄nciam ipsius impossibile ē vt
non toto corde desideret imo oīs ani
ma in spiritu ambulans sponsum vel
in amplexu vel in affectu osculo ⁊ desi
derio etiam cum manducat vel bibit
impossibile est nō habere. **H**ec Bernar
dus. **H**āc vero dulcedinē spūalē ⁊ gau

diuinae mundi voluptatum carnalium amatores percipere non possunt. quia homo dulcedo est cordis et non carnis. **U**n de ea agnoscere non potest quilibet carnalis. **D**e hoc rich. de sancto victo. in tractatu suo super Benjamin adolescentulus sic ait. **Q**ui enim in bonis falsis atque deceptoris spem figunt qui sint vera bona inuenire non possunt. **N**on ergo est mirum si ea quilibet amator mundi nescit. quam deus diligentibus se abscondit est enim manna absconditum et nisi gustantibus omnino ignotum. **E**st namque homo dulcedo cordis non carnis. **U**n nec eam nosse potest quilibet carnalis. **O**rdinatum vero gaudium veraciter tunc habemus. quando de veris et eternis bonis gaudemus. **A**d tale gaudium apostolus nos hortatur dicens. **G**audete in domino. **E**t post Letamini in domino et exultate iusti. **M**ens autem que in laude hominum delectatur quid sit internum gaudium experiri non meretur. nec mens humana nisi per abstinentiam et paciam ad verum gaudium pertingit. **O**portet enim non solum falsam delectationem sed etiam vanam perurbationem eum excludere qui vult de veritate gaudere. **Q**ui enim in infimis adhuc delectatur internamque iocunditatem indignus est et qui vano timore perturbatur spirituali dulcedine percipi non potest. **F**alsa leticia veritas damnabat cum dicebat. **G**erobis qui nunc ridetis. vanam perurbationem increpabat cum dicebat. **N**olite timere eos qui occidunt corpus. **N**on autem unum sustinendo superamus. **A**lterum patiendone toleramus. **Q**uid igitur pro laboribus nisi verum gaudium querimus. sed huius mercedem tocies quasi quasdam primicias velut artem quandam accipimus quoties ad illud internum domini nostri gaudium intramus et ex aliqua parte gustamus. **D**anc autem interne dulcedinis de

gustationem scriptura sacra nunc gustum nunc ebrietatem vocat. ut quod sit parua vel magna ostendat. **P**arua quidem ad pacem future plenitudinis magna autem in parte cum liber mundane iocunditatis. **P**resens autem spiritualium virorum delectatio future vite gaudium comparata quodumlibet ex crescens inuenitur. in cuius tamen parte omnium exteriorum delectationum est nulla. **O** dulcedo miranda dulcedo tam magna dulcedo tam parua quod non magna que terrenam omnem excedis quod non parua que de illa plenitudinem vix stillam modicam decerpis. **M**odicum quidem de tanto felicitatis pelago mentibus instillas mentes tamen quas infundis plene inebrias. **V**erito tantillum de tantillo gustus quidem de meri. nihilominus que mentem a se ipsa alienat ebrietatem nominatur. **G**ustus ergo est et ebrietatem vere dici potest. **G**ustate et videte quam suavis est dominus dicit propheta. **E**t de ebrietate quidem dicit. **V**isitasti terram et inebriasti eam. **H**ac itaque dulcedine inebriari non merentur qui adhuc carnalium desideriorum fluctibus agitantur. **V**isitasti inquit terram et inebriasti eam. **Q**uare ergo solum terram inebriari dicit. **D**eus cur etiam non mare. **S**ed scimus quia mare quod per varia discordia fluctuat quam adhuc secularium curarum cella exagitat. in illud internum gaudium non admittitur et illo torrente voluptatis non potestur quodominus inebriat. **Q**uid ergo per terram nisi fixam cordis stabilitatem debemus accipere. **D**ebemusque fluctuationem cordis restringere et ad verum gaudium desiderium cogitationum affectionumque motus colligere. qui se capit vel credit illo vere ebrietatis poculo inebriandum fore. **N**ec est illa vere beata recta mentis vicia stabilitas tranquilla. quando mens in seipsa tota colligi

que et in vno eternitatis desiderio imo-
biliter figitur. Hec est illa terra quam veri-
tas promittebat cum diceret. Beati mi-
tes qui ipsi possidebunt terram quam
ysachar percipit et in eius amorem ex-
arsit legi ysachar asinus fortis ha-
bitans inter terminos vidit requies que
esset bona et terra que esset optima et super-
posuit humerum suum ad portandam. De-
ne iste ergo non plene hanc morientium
terram deseruerat. pene non plene illam
viuentium terram apprehenderat qui in-
terminos habitabat quod viliissimis quod pau-
cissimis huius vite bonis contentus habet
terre misere extrema tenebat. quod per fre-
quentes mentis excessus per huius vite
bona per gustabat illius beate terre in-
civitate rangebat. quod huius vite bona ad neces-
sitate non respuebat. hanc terram non
penitus desererebat. Quia future vite non
nisi nouissima quedam capere poterat il-
las omnino non apprehendebat et idcirco
inter terminos habitabat istas sole-
rabat ad necessitate illam percipere ad
iocunditate. Satagebat istam penitus
deserere nec poterat ambiebat in illas
totos intrare nec valebat. Fecit ergo
quod potuit inter terminos habitabat
quotidie ad illam nitentur quotidie
relabebatur. Hanc terram ut ait propheta.
mansueri hereditabunt et delectabunt
in multitudine pacis. Ecce qualis ter-
ra pax ibi est pax plena requies bona
quies pacifica. In illa labor non est sed
ad illas sine labore perueniri non potest
propter illam laboratur sed in illa non la-
boratur. Mens etiam que ad internus
gaudium non colligitur tota que sit vera
requies minime experitur. Hec richardus.
Cum qui gaudium et consolationem volunt
habere in domino necesse est ut vanam consolationem
huius mundi premnant nam qui
consolatur hic indigni sunt consolatione di-
uina. **Nemo enim potest intro-**

ire seculo consolari. quod oportet vnum per-
dat qui alterum voluerit possidere. hoc aff-
firmat beatus augustinus in libro soliloquiorum
ita dicens. Tu domine solus es consolatio
nostra sempiterna que solus illi
retribuis. qui consolator huius mundi
per consolatione eterna premunt. Nam qui
hic consolantur indigni tua consolatione ha-
bentur sed qui hic cruciantur a te con-
solantur et qui hic precipant passionibus
participant et consolationibus. Nemo potest
in vno seculo consolari nec potest quis
hic et in futuro gaudere sed vnum neces-
se est ut perdat qui alterum voluerit possi-
dere. Hec ubi confidero domine consolator me-
renuit consolari in alia anima meam dig-
na habeat consolationibus tuis eternis.
quia iustum est ut amittat te quicumque
in alio aliquo consolari magis eligat
quam in te. Ergo obsecro te ut non per-
mittas me in aliqua alia consolatione va-
na consolari quam in te. Sed omnia mihi
peto amarescant. ut tu solus dulcis ap-
pareas anime mee qui es dulcedo in-
estimabilis per quam cuncta amara dul-
corantur. Tua enim dulcedo craticulas
Lauricio dulcem fecit. Tua dulcedo
Stephano rorentis lapidem dulcora-
uit. Pro tua dulcedine ibant apostoli gau-
dentes a conspectu oculi quod digni habitari
sunt pro nomine ihesu christi melius pati. Ibat
andreas ad crucem securus et gaudens
quam ad dulcedine perperabat. Hanc
gustavit petrus inferior oblitus cla-
mavit quasi ebrius dicens. Domine bonum
est nos hic esse si vis faciamus tria ta-
bernacula hic moriemur te preplemur
quo habito nullo alio indigebimus.
Sufficit tamen nobis videre te. sufficit in
quantum dulcedine tua faciarum nullam
illam iste dulcedine tue gustavit et omnem
aliam dulcedinem fastidivit. Quid putas
dixisset si magnam illam multitudinem di-
uinitatis tue gustasset quam abscondisti
aa .i.

diligentibus te. **Hec aug.** Ubi considerant
dum quod sancti viri cum visitantur per gra-
tiam dei interdu dulcedine et iocun-
ditate perveniunt ut gaudia seu premia
nollent recipere poriora. **De hoc beatus**
Iherosol. sic dicit. **Hanc deus dulcedinem**
in tuos filios demonstrasti quod tuo tacti
dono et gratia ad tantam interdum mo-
ueretur dulcedis voluptate. ut premia
seu gaudia iam nollent recipere poriora
quod semper esse in dicta dulcedis redun-
dancia quod in illa sancta senserant hora
hec Iherosol. **De hac etiam dulcedine spua-**
li. beatus aug. sic dicit. **Tantam anime**
mee divine cuiusdam dulcedis incidit
delectatio. que si iam beata vita non est
tunc nescio quid est. **hec aug.** **Beatus**
etiam bernardus. semper desiderans ardere in
dei amore a quo ista spualis dulcedo pro-
cedit ad dominum sic colloquendo ait. **Ver-**
bum mihi ad te est. o rex secretorum cri-
ste **Ihesu** ausu caritatis alioque presumit
te factura manus tue. et adire gemen-
ti desiderio cordis mei. usquequo susti-
nebo absentiam tuam. expectationem fa-
ciei tue. quanto tempore feram usquequo inge-
miscam et stillabit post te oculus meus
Amabilis dominus ubi habitas ubi est di-
versorium tuum. in quo letus recumbis
inter carissimos et facias eos manifes-
tatione glorie tue. **Quam felix quod sanc-**
tus quod appetendus est cupidus locu-
tus iste deifice voluptatis. locus pluri-
mum deliciae si accessit oculus meus
nec appropinquavit cor meum usque ad
multimodam dilectionem dulcedis tue
quam in te secus abscondisti filius. so-
lo eius odore foris intusque sustentor
Spiramem suavitatis tue de longinquo
venit ad me. et est mihi super odorem bal-
sami et flagrantiam thuris et mirre et co-
cupiscentias mundas parit in me quod
est adusio delectabilis. **Quid enim mi-**
hi est in celo. **Quis est thesaurus me-**

in illa celica cella. quod est hereditas mea
in terra vivencium. **Nonne christus dominus**
meus unica salus mea totum bonum meum
plenum gaudium meum. et quod perire po-
tero cor meum dominus non amet te. **Si non**
amaueris te quid amabo. **Si transu-**
leris amorem meum a te ubi illud digne
collocabo. **Desiderabilis dominus ubi ex-**
tra te requiescet desideria mea. **Si us-**
que extra te pedes extenderit amor me-
us pollutus est. **Si ad te non declina-**
verit desideria mea vana erunt. nonne
tu amabilis et desiderabilis es super
omnia que amari possunt et desiderari
Abs te enim haec omnia creatura quicquid
haec decoris **Tu in quo sole excellenti cla-**
ritate vestisti et clarior sole tu es. ymo
quid est sol quid omnis creatura quid
ipsa lux nisi tenebre ad tui comparationem
Quid ergo melius quid amabilius te
estimaui. ut abstraherem cor meum a te
ad premeditandum quidquam in mundo abs-
te **Cur amaui quare percipui in omni**
vita mea quicquid praeter dominum **Ihesu** me-
um. **Quare distuli quare intermisi vl-**
lo tempore te Ihesu versari in corde meo
te tota mente delectari et delectari in tua
dulcedine omnia interiora spiritus mei. ubi
eram quando tecum mente non eram. **Quo de-**
fluxerunt quando te solum non audierunt de-
sideria mea. **Deus vite mee quod vane**
consumpta sunt quod infructuosa illapsa
sunt a me ipsa mea que dedisti mihi ut
facerem voluntates tuas in eis et non feci
Red iam ex hoc nunc omnia desideria
mea incalescite et exfluere in dominum
meum **Ihesum** christum. **currite satis.**
hactenus tardastis. **Deus cordis mei et**
pars mea **Ihesu** criste deficiat obsecro
per te cor meum in spiritu tuo caro mea a
cupidiscentiis suis. ut vivas tu in me
et convalescat in spiritu meo carbo amoris
tui et excreseat in igne perfectum foueat et
enutriet illum in me gratia tua ut ardeat

ingiter in ara cordis mei et ferueat in
 absconditis anime mee apud te in die que
 erunt et exui me iubebis tunica ista mor-
 tali quam nunc circumfero circumdet me
 dilectio mea et fiat anime quasi vestimen-
 tum de coris. ut non nuda sed vestita inue-
 niatur et habeat non abscondat infirma
 eius ab oculis tuis. igne alienum que adu-
 sarios tuos presumit dilectionis tue fer-
 uor elonget a me et animam meam ad te
 currentes sursum attollat et quantum phas-
 est tuo diuino lumine immergat. **Domine**
 ihesu omnes qui te diligunt replean-
 tur benedictionibus tuis et sit pax eis in vela-
 mento alarum tuarum per eum. **hec bernardus**
Sed et hoc notandum quod omni-
 potens deus etiam omnibus tenoris subtra-
 hit interdum dulcedinem contemplationis
 manet tamen cum eis quantum ad gubernationem
 neque et quantum ad unionem. **De hoc** lacius
 beatus ber. in libello de scala claustrali
 um sic ait. **Sponsus** diu desideratus
 subtrahit se nonnunquam vicis anime quantum ad pre-
 contemplationis dulcedinem. manet tamen pater quantum
 ad gubernationem quantum ad gratiam et
 quantum ad unionem. **Sed ne timeas.**
Sponsa ne despes. ne estimes te com-
 temni si paulisper subtrahit faciem suam
 sponsus tuus omnia ista cooperant tibi in
 bonum. et de accessu et de recessu lucet tibi
 acquirit tibi venit tibi recedit. venit ad
 consolatio. recedit ad cautelam ne magni-
 tudo consolationis extollat te. ne si spiritus sit
 apud te sponsus. incipias contemnere
 sodales et hanc primum visitationem iam
 non gratie tribuas sed nature. **hec autem**
 gratia quam vult et cui vult a sponso tribuit
 non quasi iure hereditario possidetur
 vulgare puerbum est nimis familiari-
 tas parit contemptum. **Recedit ergo** ne mi-
 mis assiduus contemnatur et ut absens
 magis desideret et desideratus auidius
 queratur. diu quesitus graciosus inue-
 niatur. inuentus strictius teneatur. **Pre-**

terea si nunquam deesset hec consolatio que
 respectu future glorie que telenabitur
 in nobis enigmatica est et ex parte forte
 putarem hic habere ciuitatem manem
 et minus inquireremus futuram.
Ne ergo exilium putarem pro patria ar-
 ram pro precepti summam venit sponsus vi-
 cissim et recedit nec consolationem afferens
 nunc conuersum stratum nostrum in infirmi-
 tate permittens paulisper permittit gusta-
 re que suavis est dominus et ante que plene sa-
 cietur se subtrahit et ita alio expansis
 super nos volitans prouocat nos ad vo-
 landum quasi dicat. **Ecce** parum gusta-
 te que suavis sum et dulcis. sed si vultis
 plene faciarum hac dulcedine currite pro
 me in odore unguentorum meorum. sursum
 habete corda vbi ego sum in dextera dei
 sedens. **Sed** caue tibi. **Sponsa** quam
 absentat se sponsus non longe abest et
 si non vides eum ille tamen spiritus videret te. ple-
 nus enim oculis ante et retro. nusquam po-
 tes ei latere. habet et circa te nuncios su-
 os spiritus. quasi sagacissimos explora-
 tores ut videant quomodo absente sponso
 conuerseris et accusent te coram ipso si
 aliqua signa lasciuie et securitatis in te
 deprehenderit. **zelotipus** est sponsus
 iste si forte alium amatorem recepis si al-
 liis magis placere studueris statim di-
 scedet a te et alius adhaerebit adolescen-
 tibus. **Delicatus** est sponsus iste et no-
 bilis diues et speciosus forma pro filiis
 hominum et ideo non nisi speciosam digna-
 tur habere sponsam. **Si** viderit in te ma-
 culam siue rugam statim auerit oculos
 nullam enim potest immundiciam sustinere.
Esto ergo casta esto recedenda et humi-
 lis ut sic a sponso tuo frequenter visi-
 tari merearis. **hec bernardus**

Filius
Confidero etiam scire quomodo deus loqua-
 tur angelis et a iacob sanctis ac dyabolo
 et conuerso. **Et** de visionibus que
 aa .ij.

phæris solēt apparere et cū gratia pte
platōis vel deuorōis de fuerit. quō dōe
at se homo tunc habere et de his cupio
informati.

Capitulum XII Pater et

Silire debes fili

p primo quesito q̄ talis locu
cio non sit corporaliter sed spūaliter.
Un̄ beatus gre. q. mo. de huiusmodi
spūali colloquio sic dicit. Sciendum q̄
ipsa natura incorporea cū loquit̄ eius lo
curio nequaquāna et eadem qualitate
format. Aliter em̄ loquit̄ de angelis.
aliter angeli ad deū. aliter deus ad san
ctorū aīas. aliter sanctorū aīe ad deum.
Aliter deus ad dyabolū. aliter dyabo
lus ad deū. nā q̄ spūali nature ex corp
orea oppositōe nil obstat. Loquit̄ de
ad angelos sanctos eo tpe quo eorum
cordibus occulta sua inuisibilia osten
dit et quicquid agere debeant in ipsa cō
templatōe ueritatis legunt. ut uelut q̄
dam p̄cepta sint uel ipsa gaudia cō
templatōis. Quasi em̄ audientibus dicit
quō uidentibus inspirat. vñ cū cordibus
eorū deus p̄tra humanā supbiā aīadu
sionē uictoris infunderet. d̄remite et
descendamus et pfundamus ibi ling
uam eorum. Ascendunt angeli in eo q̄
creatore aspiciunt. Descendunt ange
li in eo q̄ creaturā sese in illicitis eri
gentem examine districtōis premūt
Dicere ergo dei est descendam et pfū
damus linguas eorum. in se ipso. eis hoc
quō recte agat ostendere et p̄xim inter
ne uisionis eorum mētibus exhibenda iudi
cia occultis motibus inspirare. **O** Ali
ter loquuntur angeli ad deū sicut p̄ io
hānem in apoc. dicūt. Dignus est ag
nus qui occisus est accipere uirtutē et di
uinitatem et sapiām. Vox nāq̄ ange
lorū est in laudem p̄ditoris ipsa admira
tio intus contemplatōis. quibus uirtu

tis diuine miraculo obstupuisse dixit
se est q̄ excitatus cum reuerencia mo
tus cordis magnus est ad aures incir
cumscripti spūs clamor uocis. que uox
se quasi p̄ distincta uerba explicat uox
se p̄ innumeros modos admiratōis
format. Deus ergo angelis loquit̄ cū
eis uoluntas eius intimauit uel ma
nifestat. Angeli aut̄ tunc loquit̄ dñō
cū p̄ hoc q̄ supra semetipsos respiciūt
in motū admiratōis surgant. Aut̄ de
ad sanctorū aīas loquit̄. Aliter sancto
rum aīe loquuntur ad deū. Un̄ i iohā
rursū apoc. dicit. Audi iubere altare dei
aīas interfectorum p̄ter uerbus dei et cla
mabant uoce magna dicētes usq̄ quo
domine sanctus et uerus non uindicas
sanguinē nostrū. Quid est em̄ animas
uindictę petitionem dicere nisi diem
extreme iudicij et resurrectōis extinc
torū corpus desiderare. Magnus q̄
pe eorum clamor magnū est desiderium. tā
to em̄ quisq̄ minus clamat quāto mi
nus desiderat et tanto maiore uocem i
aure incircūscripti lūs exprimit. q̄
to se in eius desiderium plenus infūdīt
Animarū igit̄ uerba ipsa sunt desideria.
nā si desiderium sermo nō esset p̄ltra nō
diceret. Desiderium cordis eorum audiuit
auris tua. De ipso ergo bibunt quō ab
ipso sitiunt et mō nobis adhuc incon
prehensibili in hoc q̄ petendo esuriūt
presciendo faciantur. Discordaret er
go a uolūtate p̄ditoris si q̄ eū uident
uelle nō peterent ei q̄ minus illerēt
si uolentē dare desiderio pigriori pul
sarent. Quibus p̄sponsum dñi dicit̄
Requiescite adhuc modicū donec cō
pleatur numerus fratrum uestrorū. Desi
derantibus aīabus adhuc requiescere
modicū dicere est inter ardorē ex ipsa
p̄ntia solatia aspirare uel et animarum
uox sit hoc quō amantes desiderant. et
respondentis dei sermo sit hoc quō eas